

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXXI. • Máj 2023 • Číslo 5

**Ako sa krotí
Leopard**

**Tri roky
zmien**

**Majsterka
sveta
Monika
Chochlíková**

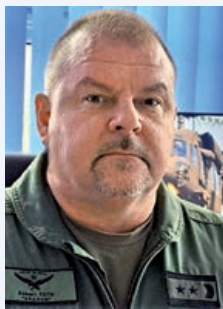

Budú z nich vojaci

Do martinskej Základne výcviku a mobilizačného dopĺňovania nastúpilo 11. apríla na základný vojenský výcvik 143 nováčikov, z toho 34 žien. „Najviac, celé tri desiatky uchádzačov, prišli z Prešovského samosprávneho kraja, najmenej je Trnavčanov – iba šesť,“ sumarizoval veliteľ základne plukovník Pavol Barančík. Hneď za Prešovom je Banská Bystrica (28), Nitra (23), Košice (22), Žilina (14), Trenčín a Bratislava (po 10). Na tých, ktorí sedemtýždňový výcvik nevzdajú, čaká 9. júna slávnostné ukončenie, vojenská prisaha a nástup do útvarov. Do konca tohto roka sa v Martine uskutočnia ešte dva turnusy základného vojenského výcviku.

(pv) • Foto: TACCAM 57. samo/SŠO

Vážení čitatelia,
v súčasnosti čelíme rastúcim
bezpečnostným hrozbám a preto je
nevyhnutné udržiavať naše ozbrojené
sily v najvyššej možnej pohotovosti
a pripravenosti.

Ako veliteľ Vzdušných síl Ozbrojených
síl Slovenskej republiky som
hrdý na to, že sme v posledných
rokoch podnikli veľké úsilie na
modernizáciu nielen nášho letectva,

ale aj ostatných nemenej dôležitých spôsobilostí vzdušných
síl. Našou prioritou bolo a stále je zabezpečiť, aby naše
vzdušné sily boli schopné čeliť novým výzvam a úlohám, ktoré
prichádzajú s rýchlo sa meniacim bezpečnostným prostredím
a výrazným technologickým pokrokom. Projekty modernizácie
stíhacieho letectva, protivzdušnej obrany, obmeny zastaranej
rádiolokačnej techniky a rekonštrukcia infraštruktúry sú
nevyhnutné pre zabezpečenie ochrany vzdušného priestoru
Slovenskej republiky. Ako pilot vrtuľníka obzvlášť oceňujem
aj zámer znovuoobnovenia spôsobilosti bojových vrtuľníkov
na podporu pozemných síl, ktorá u nás abscentuje viac ako
dekádu. Do popredia dnes vstupuje aj potreba vzájomnej
interoperability v rámci spolupráce s aliančnými partnermi pri
udržiavaní stabilného bezpečnostného prostredia a preto som
hrdý, že Slovenská republika je plnohodnotným členom NATO
a Európskej únie.

Som pevne presvedčený, že vďaka úzkej spolupráci s aliančnými
spojencami a partnermi môžeme garantovať bezpečnosť
a stabilitu nielen pre našu krajinu, ale aj pre celú európsku
a medzinárodnú scénu.

generálmajor Róbert Tóth
veliteľ Vzdušných síl OS SR

ČÍSLO MESIACA

Druhá svetová vojna sa začala 1. septembra 1939 a skončila
sa v Európe **8. mája 1945**, v Tichomorí 2. septembra 1945.
Taliansky fašizmus a nemecký nacizmus (bez španielskeho
frankizmu) si od roku 1937 do 1945 vyžiadali životy okolo
24 miliónov vojakov a **49 miliónov** civilistov.

Obrázok je z 25. apríla 1945, keď sa spojenecké americké
a sovietske vojská stretli na rieke Labe pri meste Torgau.

4

12

14

16

- 4 Ako sa krotí Leopard
- 8 Rezortná materská škola
- 12 96-hodinový výcvik
- 13. mechanizovaného práporu
- 14 Minister v Brazílii
- 16 Rozhovor so zástupcom veliteľa
Mnohonárodnej divízie NATO-Stred
brig. gen. Tiborom Králikom
- 18 TÉMA: Tri roky zmien
- 24 Chorvátsko darovalo Ukrajine
ruské vrtuľníky
- 26 Európske bezposádkové vozidlá
- 28 Od Kobry k Zmiji
- 30 Za Ondrejom Bubniakom

18

28

34

36

- 32 Vpád ruskej armády
na Slovensko 1914 - 1915
- 34 Falošné tóny Wagnerovcov
- 36 Rozhovor s majsterkou sveta
Monikou Chochlíkovou
- 38 Chceš byť vojak?
- 40 Umelá inteligencia
a prirodzená hlúposť
- 43 MILITARY ENGLISH:
Depleted Uranium
- 44 Street Workout
- 46 Letecký most na pomoc SNP
- 47 20 mm protiletadlový
kanón Oerlikon

NA TITULNEJ STRANE: Minister obrany ocenil majsterku sveta
v thajskom boxe Moniku Chochlíkovú • Foto: Ivan Kelement

Ako sa krotí LEOPARD

Ozbrojené sily SR počas tohto roka dostanú štrnásť tankov Leopard 2A4. Prvý získali vlani. V rokoch 2023 – 2025 pribudne tanková munícia, náhradné dielce, logistická podpora, uskutoční sa výcvik osádok a dielenských špecialistov.

Major Viktor Puškár

Tankový prápor je súčasťou ťažkej mechanizovanej brigády, ktorej vybudovanie je hlavným záväzkom Slovenskej republiky voči spojencom v rámci NATO.

Po prvom tanku Leopard 2A4, ktorý naše ozbrojené sily dostali v decembri minulého roku, prišiel druhý v apríli. Všetkých pätnásť tankov bude na Slovensku do konca tohto roka. Koncom leta by mala byť dodaná aj časť munície a postupne tiež náhradné dielce. Začiatkom roku 2024 sa začne výcvik a príprava dielenských špecialistov v Nemecku (na podvozkovú a vežovú časť). Zhruba rok sa budú podieľať na údržbe tanku vyškolení špecialisti spoločne so zástupcami nemeckej firmy.

Po dodaní prvého tanku sa v priestoroch Vojenského technického a skúšobného ústavu (VTSÚ) Záhorie uskutočnili skúšky na overenie vybraných takticko-technických parametrov. V časti verejnosti (aj odbornej) sa vyskytli názory, že je to vlastne zbytočné, veď tank je dlhodobo zavedený v mnohých armádach.

Načo skúšky? NATO!

Major Viktor Puškár zo sekcie modernizácie Ministerstva obrany SR, ktorý má problematiku zavádzania tankov na starosti, nám situáciu okolo spomínaných skúšok objasnil. „S takými názormi sme sa naozaj stretli. Skúšky tanku sa uskutočnili preto, lebo sa Leopard ako hlavný bojový tank zavádza do OS SR. Je to štandardný proces pri zavádzaní novej techniky do ozbrojených síl. Vždy sa robia tzv. podnikové skúšky, potom kontrolné skúšky a napokon vojskové skúšky. S Leopardom je dosť neštandardná situácia, lebo ide o dar. Každý potenciálny odberateľ špecifikuje pri nákupe techniky svoje požiadavky. My sme potrebovali zistiť, čo sme dostali. Preto sa museli uskutočniť skúšky na overenie vybraných takticko-technických parametrov,“ vysvetľuje major Puškár a dodáva: „Naše tanky boli vlastne poskladané z rôznych zdrojov: podvozok, šasi, motor, prevodovka, kanón, tanková veža. Všetky darované tanky prechádzajú v Nemecku komplexnou opravou a sú kompletizované v spoločnosti Rheinmetall Landsysteme GmbH v špecifikácii, ktorú stanovila spoločnosť a vychádzala z požiadaviek na tank predchádzajúcim užívateľom. Aj preto bolo treba reálne overiť – porovnať tank Leopard 2A4 s tzv. zmluvou Delivery Agreement uzatvorenou medzi MO SR a spoločnosťou Rheinmetall Landsysteme GmbH. Ďal-

ším bodom skúšok bolo porovnať dokumentáciu. A reálne zistiť, ako špecifikácia vyhovuje koncovému užívateľovi.“

Dravec na Záhorí

Skúšky prebiehali vo VTSÚ Záhorie. Pod palcom ich mal novovymenovaný riaditeľ (od začiatku apríla) Karol Morávek. Ako skúšobný technik otestoval množstvo typov najmä tankovej techniky po celom svete.

Čo všetko sa s prvým Leopardom dialo na Záhorí? Po tom, ako ho 19. decembra 2022 predstavili na MO SR, previezli ho do VTSÚ Záhorie. Uskutočnila sa príprava tanku na overenie vybraných takticko-technických parametrov. Samotné overovacie skúšky sa začali 13. marca a trvali do 31. marca. Od 3. apríla bolo vyhodnocovacie obdobie až do konca mesiaca. Vzápätí predstavili správu o ukončení overovacích skúšok.

„Základný dokument, ktorý sme od nemeckej strany dostali k dispozícii a ktorý opisoval technické parametre vozidla, jeho vlastnosti a spôsobilosti, bola technická špecifi-

kácia. Overenie parametrov uvedených v tomto dokumente bolo hlavným predmetom uvedených skúšok,“ konštatuje Karol Morávek. V priebehu skúšok sa zamýšľal aj nad tým, či budúce osádky Leoparda budú prioritne pozostávať z vojakov, ktorí obsluhovali T-72 a majú už skúsenosti s tankovou technikou. Na druhej strane sú však zaťaženi určitými stereotypmi. Alebo pôjde o nových vojakov. „Leopard je veľmi dobre urobený, ale je technicky komplikovanejší ako T-72. Pri tanku sa ukazuje typická nemecká precíznosť a snaha o bezpečnosť. Preto sú niektoré veci zdvojené až strojnásobené. Pri výcviku predstavuje novinku podľa našich zistení aj početnosť osádky, jej zvýšenie z troch na štyroch členov. Rovnako aj trochu obmenené poslanie jednotlivých členov osádky. Pri T-72 je pri príprave streľby rozhodujúci strelec. Pripraví, rozhoduje sa, nabíja a strieľa. V prípade Leoparda je to inak. Všetko sa deje na základe pokynu veliteľa, komunikačný systém je rozhodujúci a veliteľ vydáva pokyny. Strelec je až posledný v danom reťazci, je vlastne len vykonávateľ. Naopak, nezvyčajne vysokú pozíciu

má nabíjač. V tanku T-55, kde bol naposledy nabíjač, musel byť predovšetkým manuálne silný. V Leopardovi má nabíjač významnú úlohu aj v prípade ovládania, zapínania subsystémov. Bez súčinnosti s ostatnými členmi osádky toho sám strelec veľa neurobí.”

Krok za krokom

Na Záhorí teda krok za krokom preverovali všetky spôsobilosti tanku. Najskôr prebiehali technické skúšky v priestoroch autoparku a v budove prípravy delostreleckých zbraňových systémov, kde na tank namontovali potrebnú meraciu techniku. Merali pretlak vnútri, rozmery, rýchlosti ovládania vežového kompletu, pohybu kanóna, kontrolovali sa aj zorné polia zameriavacích prístrojov. Nasledovali strelecké skúšky na tzv. Veľkej strelnici. Najskôr statické streľby, potom streľby za jazdy na statický cieľ.

A čo ukázali? „Najskôr sme urobili nástrel na 1 000 metrov. Urobil ho nemecký zástupca. Zaviedli sa korekcie a potom už boli streľby v našej réžii. Ukázalo sa, že výzbroj tanku je veľmi dobre stabilizovaná a presná. Stabilizácia si udržiavala svoje parametre aj pri pohybe komplikovanejším terénom. Z hľadiska presnosti streľby to bolo úžasné. Všetko bolo v štvorci meter krát meter na vzdialenosť jeden

a pol kilometra. Takže streľby dopadli veľmi dobre. Obdobne aj streľby z guľometu MG-3,” hodnotí Karol Morávek.

V závere strelieb realizovali aj skúšky zadymenia -- teda ochrany tanku vytvorením dymovej clony, ktorá je schopná ochrániť tank proti pozorovaniu dennými i infračervenými pozorovacími prostriedkami protivníka alebo navádzaným raketám PTRS.

Jazdné skúšky sa konali v náročnom teréne na Záhorí, ktorý je špecifický aj pieskovým podložím. Práve spomínané podložie vyvoláva vysoké dynamické zaťaženie vozidla, celej jeho prenosovej sústavy. V takýchto podmienkach tank najazdil asi 300 kilometrov. Čo ukázali jazdy? Predovšetkým dobrú dynamiku tanku. Na druhej strane tank je ťažší oproti T-72 a má väčší merný tlak na pôdu, v dôsledku čoho bolo jeho zabáranie sa do piesočnatého terénu väčšie. V súvislosti s tým, pochopiteľne, trochu narástla aj spotreba tanku. Na záver vo VTSÚ realizovali ešte jednu skúšku: jazdu po betónovej ceste, kde skúmali odolnosť voči vibráciám. S pozitívnym výsledkom. Organizovali sa aj skúšky prekonávania prekážok, ako je napr. svah so stúpaním 30 stupňov, kolmý stupeň i protitankový zákop. Leopard bez problémov zvládol plynulý prejazd i prejazd so zastavením v tomto náročnom svahu. Aj preto, lebo má gumové pätky na pásoch. Bez

Leopard 2A4

Prvé tanky Leopard 2 pre Bundeswehr vyrobili v roku 1979. Variant Leopard 2A4, ktorý dostáva Slovensko, sa vyrábal v rokoch 1985 až 1992. Tank je vyzbrojený 120 mm kanónom s hladkým vývrtom hlavne a stabilizáciou v dvoch rovinách. V tanku je uložená zásoba 42 nábojov pre kanón. Korba a veža tanku sú vyrobené z moderne riešeného vrstveného panciera, ktorý výrazne zvyšuje odolnosť proti zásahom kumulatívnych hlavíc protitankových riadených striel.

Stroj poháňa viacpalivový 12-valcový motor MTU MB 873 s výkonom 1 119 kW (1 500 k). Odhadovaná spotreba paliva je približne 300 litrov na 100 km pri jazde na rovine a 500 litrov na 100 km pri jazde v teréne. Prevodovka Renk HSWL 354 je hydrokinetická, pričom má štyri stupne vpred a dva vzad. Táto automatická prevodovka má menič krútiaceho momentu. Preto sa Leopard môže otočiť na mieste bez ohľadu na rýchlosť. Dĺžka tanku s kanónom vpred je 9,67 m, dĺžka korby 7,77 m, šírka 3,70, výška 2,79 m. Maximálna rýchlosť na ceste je 72 km/h, dojazd 550 km, stúpanosť 60 percent. Tank môže brodiť vodu hlbokú 1,20 m, s krátkou prípravou až do hĺbky 2,25 m. Prekoná zvislú prekážku vysokú 1,1 m a trojmetrovú priekopu. Pomer výkonu a hmotnosti je 20 kW na tonu (pri staršej verzii Leopard 1 to bolo 15 kW).

120 mm kanón vystreľuje náboje s priebojnou podkalibrovou strelou opúšťajúcou ústie hlavne rýchlosťou 1 650 m/s. Strela má podobu šípky a jej súčasťou je jadro z volfrámovej zliatiny s vysokou hustotou. Náboj s takou strelou je však určený len na boj proti pancierovaným cieľom. Univerzálna kumulatívna strela dosahuje vysoký účinok proti pancierovaným cieľom a svojimi črepinami ničí nepriateľskú pechotu. V tomto prípade je rýchlosť strely nižšia ako pri podkalibrovej.

Tank Leopard je vybavený prevodovkou nenáročnou na obsluhu a odpružením, ktoré osádke zabezpečuje potrebný komfort. Systém riadenia palby spojený s počítačom je vybavený laserovým diaľkomerom, ktorý s vysokou presnosťou zisťuje vzdialenosť cieľa. Systém zabezpečuje zamierenie kanóna na cieľ, ktorý strelec sleduje svojím zameriavačom.

Posádka: 4
Bojová hmotnosť: 55 150 kg
Dĺžka s kanónom: 9 668 mm
Šírka: 3 700 mm
Výška: 2 790 mm
Pohon: 12-valcový vodou chladený diesel MTU MB 873 Ka-501
Výkon: 1 103 kW pri 2 600 ot/min
Rýchlosť na ceste: 72 km/h
Dojazd: 550 km
Výzbroj: kanón 120 mm (42 nábojov)
2×7, 62 mm guľomet MG 3 (4 750 nábojov)

Aby bola osádka maximálne chránená, je vozidlo vybavené tzv. odstrelovacími panelmi, ktoré sú nad strelami v zadnej časti veže. Keď dôjde k zasiahnutiu tejto časti, výbuch streliva vymrští panely a sila výbuchu je tak nasmerovaná smerom hore. Priestor osádky okrem toho chráni pancierové dvere, ktoré uzatvárajú prístup do priestorov s uloženými strelami.

V súčasnosti tanky Leopard 2 rôznych modifikácií využívajú mnohé armády NATO (Nemecko, Dánsko, Holandsko, Španielsko, Portugalsko, Grécko, Nórsko, Turecko, Kanada, Poľsko, Maďarsko, Fínsko a pribudla k nim Česká republika a Slovensko), ako aj Švajčiarsko, Rakúsko, Švédsko, Katar, Indonézia, Chile, Singapur, Ukrajina...

problémov tak prekonal túto prekážku, ktorá je na betónovom podklade, a pre klasický tank, ktorý nemá takéto pätky, by bol neprekonateľným problémom.

A pri technických skúškach na Záhorí preverovali aj hlučnosť vo vnútri tanku pri rôznych činnostiach v jazde v teréne, na rôznych podkladoch. Venovali sa osvetleniu, merali úroveň škodlivín v bojovom priestore tanku pri strelbách. Napríklad úroveň oxidu uhoľnatého, ktorý je pre osádku veľmi nebezpečný. Tieto veci sa vyhodnocovali aj v spolupráci s Vojenským ústavom hygieny a epidemiológie, ako aj zástupcami 14. tankového práporu Trebišov. Na skúškach sa podieľali aj príslušníci Vojenskej polície.

Tank bude prínosom

Záver? „Všetci, ktorí ma poznajú vedľa, že nikdy neverím propagačným materiálom a bulletinom, ale len tomu, čo si osobne overím,“ zdôrazňuje Karol Morávek. „Tank je dobrý, primeraný úrovni zo začiatku 90. rokov. Technicky je pomerne vyspelý. Má mnohé prednosti oproti T-72, ale niektorá

činnosť je pre osádku nová. Najmä pokiaľ ide o koordináciu jednotlivých členov osádky. Je to, samozrejme, len o dobrom výcviku a nie je to nič, čo by sa nedalo naučiť.

Preto bude potrebné venovať v útvare jej príprave a výcviku veľkú pozornosť. Na tanku som si zajazdil, zastrieľal a pocity mám dobré. Je to technicky vyspelý tank a je to krok vpred v OS SR. Opakujem, že bude potrebné venovať pozornosť dôkladnej príprave osádok a dielenských špecialistov,“ sumarizuje svoje zistenia riaditeľ VTSÚ Záhorie Karol Morávek.

Ďalšie mesiace čaká zainteresované zložky ešte množstvo práce pri reálnom začlenení tankov do 14. tankového práporu Trebišov a príprave potrebného personálu na jeho výcvik a zabezpečenie ošetrovania a údržby. Ale čo je podstatné, postupne sa Slovensko konečne posunie vpred v budovaní ťažkej mechanizovanej brigády, čo je hlavným záväzkom Slovenska voči spojencom v rámci NATO.

Jozef Žiak

Foto: Ivan Kelement, Peter Sadak-VTSÚ Záhorie, autor

Pre deti i rodičov

Ministerstvo obrany získa takmer milión eur na financovanie výstavby materskej školy vo svojom areáli v Bratislave. Záujem o jej služby je mimoriadny.

„**T**oto opatrenie má za cieľ rozšíriť kapacity materských škôl, keďže tie sú dlhodobo poddimenzované, čo je citeľné predovšetkým v hlavnom meste,“ uvádza generálny tajomník Služobného úradu MO SR Peter Kozák.

Posilňujúca starostlivosť

Na otázku, od čoho sa odvíja toto rozhodnutie, odpovedá: „Vyplyva z uznesenia vlády z júla 2022. Vďaka tomu náš rezort týmto pilotným projektom plní ciele stanovené v Dlhodobom pláne rozvoja rezortu ministerstva obrany s výhľadom do roku 2035. V ňom sú deklarované investície v oblasti rozvoja infraštruktúry slúžiacej na sociálnu starostlivosť o súčasných a bývalých príslušníkov rezortu, ich rodiny, vojenských veteránov a dôchodcov. Rozmenené na drobné: našou ambíciou je v dlhodobom horizonte budovať komunitné centrá s cieľom poskytovať priestor na klubovú činnosť a poradenstvo, alebo budovať práve predškolské zariadenia a ďalšie zariadenia posilňujúce starostlivosť o príslušníkov rezortu a ich rodiny.“

Mimoriadny záujem

MO SR ponúkne svojim zamestnancom tento unikátny benefit ako prvý ústredný orgán štátnej správy. Plánovaná kapacita materskej školy je 60 detí, pričom deti budú rozdelené podľa veku do troch tried. Bude však dostatočný záujem?

„Ako ukázal predbežný záujem o zápis detí do materskej školy z augusta 2022, záujem o škôlku je mimoriadny. Aj preto bude vybudovaná z montovaných modulov, ktoré umožnia potenciálne rozšírenie kapacity tohto predškolského zariadenia. Prevádzkovateľom materskej školy bude Bytová agentúra rezortu ministerstva obrany (BARMO), ktorá už má upravenú zriaďovateľskú listinu,“ avizuje Peter Kozák. Poznamenáva, že na príprave kvalitného školského vzdelávacieho programu materskej školy sa podieľali aj zamestnanci rezortu. Vychá-

dza okrem iného zo zdravého životného štýlu a etického kódexu našich zamestnancov, ktorý je postavený na vernosti SR, hrdosť na občianstvo SR, čestnosti, statočnosti, disciplinovanosti, tímovej zodpovednosti a obetavosti. „Prioritou je vytvoriť materskú školu rodinného typu, kde environmentálny a komunitný program úzko prepája rodičov, deti a pedagógov a vytvára tak ideálne prostredie pre zdravý vývoj dieťaťa.“

Široké zázemie

Materská škola bude jedinečná svojimi zelenými riešeniami, ako sú fotovoltika, zelená strecha a tepelné čerpadlo, vďaka ktorým bude budova škôlky zaradená do energetickej triedy A0. „Zelenosť“ celého projektu bude umocnená aj budovaním vyvýšených záhonov alebo dažďovej záhrady. To všetko aj preto, lebo podľa P. Kozáka dnes všeobecne pozorujeme úbytok kontaktu detí s prírodou, ktorý má podľa aktuálnych poznatkov za následok zdravotné komplikácie, ale aj negatívne dôsledky na ich psychickú pohodu. „Ministerstvo sa aj preto v spolupráci s Vojenskými lesmi a majetkami bude snažiť zabezpečiť deťom v predškolskom veku vzdelávanie nielen v interiéri, ale aj vonku v prírode v každom počasí, kde sa budú hrať s tým, čo im v danom ročnom období príroda ponúka. Veľký potenciál je aj v prepojení s našimi ďalšími organizáciami ako je Vojenská polícia, Vojenská hudba OS SR, alebo VŠC Dukla Banská Bystrica. Pre ministerstvo ako zriaďovateľa je dôležité vytvoriť bezpečné a dôveryhodné prostredie, v ktorom sa deti môžu rozvíjať fyzicky, kognitívne, emocionálne a kamarátsky,“ konštatuje generálny tajomník nášho služobného úradu.

Pochopiteľne, finálna otázka znie kedy? Ukázalo sa totiž, že v príslušnej dokumentácii celého objektu Kutuzovových kasární nám z minulosti ostali medzery v trasovaní inžinierskych sietí. Tie by aj vďaka tomuto poznatku mali byť v krátkom čase odstránené. No v dôsledku kolízie predpokladaného umiestnenia škôlky s podzemnými horúčovodnými potrubiami bol pôvodný termín prehodnotený.

„Umiestnenie škôlky je v našom areáli už vytýčené nanovo a začiatkom jesene by sme mali definitívne vedieť, kedy bude možné otvoriť materskú školu minimálne v rozsahu prvej a druhej triedy. Tešil by som sa, keby sa vzdelávanie detí našich zamestnancov v našej škôlke rozbehlo od začiatku budúceho roka.“

Pavol Vitko • Foto: Ivan Kelement

GRANIT
HOTEL

LETNÁ DETSKÁ REKREÁCIA

V HOTELOCH GRANIT

**SPOLOČNOSŤ HOREZZA, A. S., I TENTO ROK
CHYSTÁ OBLÚBENÉ DETSKÉ TÁBORY
V HOTELI GRANIT SMREKOVICA A V HOTELI
GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY.**

Letná detská rekreácia ponúka vašim deťom desať dní zábavy, aktivít, rôznych výletov do prírody i za kultúrnymi pamiatkami.

Počas tábora je zabezpečené ubytovanie a strava päťkrát denne aj s celodenným pitným režimom. Detským rekreantom sa venuje počas celého dňa tím animátorov a prítomný je i vedúci tábora a zdravotník.

V prípade, že máte záujem prihlásiť vaše dieťa na letnú detskú rekreáciu, nezabudnite žiadosť o pridelenie poukazu zaslať na Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia do termínu 12. mája.

**Pre viac informácií o Hoteloch Granit klikajte
na web WWW.GRANTHOTELS.SK.**

Taliansky prezident v Kuchyni

Prezidentka Zuzana Čaputová a taliansky prezident Sergio Mattarella v sprievode ministra obrany Jaroslava Naďa 19. apríla navštívili vojenskú základňu Malacky – Kuchyňa, kde pôsobí v rámci mnohonárodného bojového zoskupenia NATO aj 145 talianskych vojakov so systémom protivzdušnej obrany SAMP/T Mamba. Pôsobením talianskych vojakov na Slovensku sa podľa prezidentky otvára nová kapitola priateľských a spojeneckých vzťahov. Prezident Mattarella zdôraznil význam služby talianskych vojakov, ich prítomnosť označil za prejav pomoci a solidarity. Slovensko a Taliansko podľa neho spája priateľstvo a spolupráca. Taliansky prezident v rámci svojho programu položil veniec k Hrobu neznámeho vojaka na nábreží Dunaja v Bratislave.

Foto: Ivan Kelement

Proti ruským dezinformáciám

Rekonštrukcia letiska Sliač nebude mať vplyv na termín dodania stíhačiek F-16. Informoval o tom minister obrany Jaroslav Naď. Vylúčil, že by Slovensko stíhačky neprebralo. Ako priblížil, obnova letiska sa realizuje v rámci 33 projektov. Z nich 11 sa realizuje cez agentúru NATO Support and Procurement Agency, sedem cez ďalšie programy NATO a 15 je národných. Celková hodnota predstavuje asi 200 miliónov eur. Šéf rezortu obrany zároveň odmietol medializované dezinformácie, že Európska únia nepreplatí SR darovanie stíhačiek MiG-29 a časti systému KUB Ukrajine. Potvrdil, že z Európskeho mierového nástroja má Slovensko dostať 250 miliónov eur a dementoval informácie, že MiGy či systém KUB neboli na prioritnom zozname EÚ.

► Druhý Leopard

Príslušníci 14. tankového práporu Trebišov, 42. zásobovacej základne Martin OS SR a zástupcovia sekcie modernizácie MO SR 17. apríla prevzali v Nemecku druhý tank Leopard 2A4 v rámci daru od Nemecka, ako náhrady za 30 kusov vyradených bojových vozidiel pechoty BVP-1 darovaných Ukrajine. Zvyšných 13 tankov nám Nemecko dodá priebežne do konca roka.

► MiGy sú na Ukrajine

Slovensko už odovzdalo Ukrajine všetkých 13 darovaných stíhacích lietadiel MiG-29. Po štyroch kusoch, s ktorými leteli ukrajinskí piloti v marci tohto roka, ukrajinské ozbrojené sily úspešne pre-

vzali aj zvyšných deväť kusov. „Presun sa realizoval po zemi s ohľadom na čo najväčšiu bezpečnosť. Všetkým zapojeným zložkám patrí za náročnú logistickú operáciu veľká vďaka,“ vyzdvihol minister obrany Jaroslav Naď.

► Námestie generála Viesta

Miestne zastupiteľstvo mestskej časti Bratislava – Nové Mesto na svojom zasadnutí 4. apríla jednohlasne súhlasilo s návrhom na premenovanie časti Kutuzovovej ulice v bratislavskom Novom Meste po hrdinovi SNP Námestie generála Viesta.

„Generál Viest si zaslúži dôstojnú pamiatku v hlavnom meste Slovenska,“ povedal minister obrany Jaroslav Naď. Zmena sa nijakým spôsobom nedotkne obyvateľov Kutuzovovej ulice. Rozhodnutie ešte musí potvrdiť mestské zastupiteľstvo.

► Spoločné hodnoty a záujmy

Štátny tajomník Marian Majer prijal britského veľvyslanca Nigela Bakera. Veľvyslanec ocenil našu pomoc Ukrajine aj v súvislosti s nedávnym dodaním 13 kusov MiG-29 a časti protivzdušnej obrany systému KUB. Ich rozhovor sa týkal aj nadchádzajúceho summitu NATO vo Vilniuse a záväzku

vynakladať na obranu aspoň 2 % HDP. Zhodli sa na potrebe nového politického odkazu pre Ukrajinu, potvrdenia krokov pri budovaní veliáciach štruktúr v rámci NATO či koncipovania jasnejších pozícií smerom k Číne.

Stretnutie s veľvyslancami

Minister obrany SR Jaroslav Nad' 18. apríla privítal v priestoroch rezortu obrany veľvyslancov z Dánska, Estónska, Fínska, Litvy, Lotyšska, Nórska, Švédska a USA. Prediskutovali aktuálne bezpečnostno-politické otázky s dôrazom na priority MO SR v kontexte pomoci Ukrajine a modernizácie ozbrojených síl.

„Ruská agresia voči Ukrajine je pre naše krajiny najväčšou bezpečnostnou výzvou za posledné desaťročia. Veľmi ma teší, že jasné postoje a odhodlanie Slovenska pomáhať Ukrajine v jej spravodlivom boji za slobodu oceňujú aj naši partneri z Pobaltia a Škandinávie, z ktorých viacerí majú s Ruskom spoločnú hranicu. Ruská invázia podnietila niektoré krajiny k historickému prehodnoteniu ich bezpečnostnej politiky a pridaniu sa k najsilnejšej obrannej Aliancii sveta, je to významný krok,

noprávnym členom sa Fínsko stalo 4. apríla.

S mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom USA v SR Gautamom Ranom sa minister venoval aktuálnym transatlantickým procesom a modernizačným prioritám, s ktorými súvisí aj poskytnutie grantu od Spojených štátov amerických v hodnote 200 mil. dolárov na obstaranie vojenskej techniky. Tie budú na základe návrhu OS SR rozdelené na nákup obrnených vozidiel Oshkosh JLTV 4x4, 5 000 kusov útočných pušiek a sofistikovaných protidronových systémov. Diskutovali tiež o ďalších potrebných krokoch v súvislosti s ponukou na bojové vrtuľníky AH-1Z Viper.

Lotyšskému, estónskemu a litovskému veľvyslancovi minister Nad' poďakoval za spojenectvo, ktorým prispievajú k celkovej stabilite východných hraníc NATO aj EÚ. Ako úspešný príklad obrannej spolupráce so škandinávskymi krajinami zas uviedol iniciatívu Nórska a Dánska, ktoré sa vlni rozhodli spolu s Nemeckom zafinancovať 16 kusov samohybných kanónových húfníc Zuzana 2 pre Ukrajinu.

Foto: Ivan Kelement

Navádzači a pozorovatelia

Súčasťou Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO na Slovensku sú aj leteckí navádzači JTAC. Koordinujú letecké prostriedky alebo navádzajú palbu na cieľ. V Centre výcviku Lešť v súčasnosti pôsobi päť leteckých navádzačov z troch krajín Aliancie. Ich hlavným komunikačným prostriedkom na spojenie s podporovaným veliteľom, lietadlami, vrtuľníkmi, bezpilotnými prostriedkami a prvkami nepriamej palebnej podpory sú rádiové zariadenia. Počas cvičenia Slovenský štít však prvý raz využívali aj dátový prenos. So spresnením cieľov pomáha navádzačom pozorovateľ JFO priamo v zostave pozemnej roty. Identifikuje nepriateľské ciele, poskytuje informácie o teréne a koordinuje útoky, aby minimalizoval ohrozenie civilného obyvateľstva a obmedzil škody na majetku, navádza aj delostreleckú palbu. V Centre výcviku Lešť je v rámci súčasnej rotácie MN BG SVK šesť pozorovateľov JFO z troch krajín NATO. Spolu s leteckými navádzačmi absolvovali výcvik pri navádzaní kon-

traktorských civilných lietadiel z Nemecka typu PC 12 a Lear-Jet, ktoré pilotujú bývalí piloti nemeckých vzdušných síl.

Foto: AČR

Crash Fire Rescue (CFRM) sa v španielskom Gijóne vo výcvikovom stredisku Centro Jovellanos uskutočnila praktická časť kurzu Aircraft Rescue and Fire Fighting. Kurz bol zameraný na efektívny zásah pri záchrane posádky a samotnej leteckej techniky a je nevyhnutný pre zabezpečenie požiarnej ochrany letiska. Pod vedením skúsených a certifikova-

Slovenskí hasiči v Španielsku

Vrámci prípravy príslušníkov vojenských hasičských jednotiek letísk Vzdušných síl Ozbrojených síl Slovenskej republiky pre deklarovaný modul

ných inštruktorov cvičiaci absolvovali množstvo reálnych zásahov ako hasenie 500 litrov leteckého paliva, reakcia na horiace letecký motor, horiace brzdy lietadla, hasenie trupu lietadla či záchrana posádky a cestujúcich. Záverečná časť kurzu bola zameraná na taktiku riešenia krízových situácií a mimoriadnych udalostí na letisku, súvisiacich s požiarom leteckej techniky. Na kurze sa zúčastnili členovia vojenských hasičských jednotiek z 81. krídla Sliač, 51. krídla Prešov, 2. bVzS Zvolen a 46. krídla Kuchyňa. Všetci ho úspešne absolvovali a získali nielen požadovaný certifikát ICAO, potrebný pre deklarovaný modul CFR, ale odniesli si najmä praktické skúsenosti z reálnych zásahov súvisiacich so záchranou posádok a leteckej techniky.

Foto: mjr. Ján Leško

Úspešná 96-hodinovka

Jednotlivé mechanizované roty 13. mechanizovaného práporu Levice podľa zástupcu veliteľa útvaru majora Ladislava Gurského v rámci 96-hodinových výcvikov znova získavajú potrebné praktické návyky a skúsenosti.

Major Gurský pripomína, že útvar je v súčasnosti gestom zabezpečenia mierovej misie OSN UNFICYP na Cypre našimi ozbrojenými silami.

Cyprus i chýbajúci dôstojníci

„V septembri minulého roka odišla prvá rotácia, v marci tohto roka druhá. V uplynulom období bola teda príprava vyčlenených jednotiek zameraná na túto rotáciu. Plnili sme aj viaceré úlohy v rámci covidového obdobia a potom pri asistencii príslušníkom policajného zboru. Preto sú tie deväťdesiatšesť-hodinové výcviky pre náš útvar také dôležité,“ hovorí major Gurský a pripomína aj slabú naplnenosť príslušníkov dôstojníckeho zboru. „Chýba nám takmer polovica. Realita je taká, že máme kritický nedostatok nadporučíkov, z ktorých

by mohli byť v budúcnosti kapitáni. V celom útware nemáme ani jedného kapitána. Prvých dvoch vieme povýšiť do tejto hodnosti niekedy v priebehu budúceho roka. Aj preto máme veľa funkcií veliteľov čiat obsadených poddôstojníkmi.“

Deväťdesiatšesť-hodinové výcviky ukázali veliteľom, čo všetko treba urobiť, aby vyvrcholenie etapy výcviku čiat mechanizovaných rôt formou kontroly zladenosti čiat a bojovými strelbami bolo čo najlepšie. Mechanizované jednotky plnili úlohy z taktickej, zdravotníckej, ženijnej a topografickej prípravy. Výcvik sa zameriaval na precvičenie plánovacieho a rozhodovacieho procesu na stupňoch družstvo, čata. Nechýbali pešie a taktické presuny, činnosť jednotky pri rôznych druhoch incidentov počas stabilizačných operácií. V rámci RCH-BO sa precvičovali činnosti na varovné signály, ako aj činnosť po prechode kontaminovaného úseku terénu.

Čate velí poddôstojník

Veliteľ 2. mechanizovanej rotiny nadporučík Juraj Darida pripomína, že v rámci výcviku si vojaci precvičili aj činnosť pri nájdení nástražného výbušného systému. „Rotu som mal rozdelenú do dvoch častí a plnili sme defenzívne a útočné operácie. Som rád, že mám skúsených poddôstojníkov, lebo mám len jedného dôstojníka, veliteľa čaty palebnej podpory poručíka Jozefa Lička. Preto úlohy veliteľov čiat plnia poddôstojníci. A počínajú si veľmi dobre. Napríklad rotmajster Pavol Kázmér. Spomínaný výcvik ukázal, že vždy sa môžeme spoľahnúť aj na prácu veliaceho poddôstojníka rotiny nadrotmajstra Petra Trnovca, veliteľov družstiev rotných Ľuboša Novoszada,

Gabriela Takáča a Petra Tótha. Vďaka úsiliu vojakov pri plnení úloh pokračujeme v zlepšovaní kvality a pripravenosti.“

Mladý vojak Tomáš Štourač, 24-ročný rodák z Nitry priznáva, že dostali všetci poriadne zabráť hneď od pondelkového rána, keď do priestoru posádkového cvičiska dorazili z levických kasární. Vojaci najskôr vybudovali predsunutú základňu, z ktorej nasledujúce dni a noci plnili úlohy. Okrem ofenzívnych a defenzívnych úloh, napríklad obrany bojového postavenia mimo dotyk s nepriateľom, ich čakalo aj viacero odborných činností. Okrem spomínaného hľadania nástražných výbušných systémov aj RCHBO. Museli zvládnuť aj preverenie ďalších bojových zručností. Napríklad vynášanie ranených z bojiska či zdravotnú prípravu. A pokoj nebol ani v noci. Veď príslušníci rotý musia vedieť svoju základňu ochrániť pred napadnutím celých 96 hodín. Teda nielen cez deň, ale aj v noci. „Napriek tomu všetkému to bolo zaujímavé,“ priznáva vojak Štourač.

Veliteľ družstva rotný Ľuboš Novoszad pripravil na lepšiu orientáciu veliteľov i vojakov a ich oboznámenie sa s terénom cvičiska prehľadný plastický stôl, na ktorom si precvičovali a ujasňovali praktické plnenie úloh. Štyridsaťročný rodák z Kalnej nad Hronom je v ozbrojených silách už 22 rokov. Za ten čas zažil množstvo domácich i zahraničných cvičení. Skúseností má na rozdávanie. „A som rád, že ich odovzdáva mladším,“ spokojne konštatuje na jeho adresu veliteľ rotý. Rovnako aj pokoj pri plnení úloh, keď vojaci bez takýchto skúseností začínajú zbytočne stresovať a zmätkovať.

„Cieľom bolo precvičiť základné spôsobilosti jednotlivcov v rámci družstiev, samotné družstvá a postupne zosúlaďovať činnosť v rámci čiat. Neskromne priznávam, cieľ sa podarilo splniť,“ hovorí veliteľ rotý nadporučík Darida.

Jozef Žiak
Foto: autor

< ANKETA >

Príslušníci 2. mechanizovanej rotý 13. mechanizovaného práporu Levice absolvovali 96-hodinový výcvik v priestoroch posádkového cvičiska. Opýtali sme sa ich, čo sa o sebe za 96 hodín dozvedeli.

Nadporučík Juraj Darida, veliteľ 2. mechanizovanej rotý:

„Cieľom výcviku bolo získať reálny obraz o stupni vycvičenosti príslušníkov rotý po covidovom období a plnení úloh spoločne s policajným zborom pri hliadkovaní a kontrole štátnej hranice. Ukázalo sa, že musíme čím skôr znovu naštartovať intenzívny výcvik, postupne do kolektívu jednotiek zapracovať nových vojakov. Vďaka skúseným veliteľom družstiev a zastupujúcim veliteľom čiat sa tento proces úspešne rozbehol.“

Rotmajster Pavol Kázmér, zastupujúci veliteľ čaty:

„Konečne sme sa vrátili k našim hlavným úlohám príslušníkov mechanizovanej jednotky. Výcvik ukázal, že musíme postupne začleňovať nových vojakov do čiat. Chýbajú im praktické skúsenosti, ktoré nemali kedy a ako získať. Nebude to jednoduchá, ani krátkodobá úloha. Teší ma však, že im napriek absencii praktických návykov nechýba chuť učiť sa a pracovať na sebe.“

Rotný Ľuboš Novoszad, veliteľ družstva:

„V rámci družstva sme mali na posádkovom cvičisku ideálny priestor na zopakovanie a u nových vojakov získanie základných bojových zručností. Výcvik nebol jednoduchý, ale v dobrom ma prekvapilo, že vojaci sa na zamestnanie po dlhom období bez praktického vojenského výcviku tešili. Napriek tomu, že počas týždňa dostali poriadne zabráť.“

Vojak Tomáš Štourač, strelec:

„Som v ozbrojených silách rok, a preto to pre mňa vlastne bola prvá skutočná previerka vojenských znalostí v útvere. Učím sa od starších a skúsenejších. Nelámu pri mojich chybách nado mnou palicu. Vidím, že musím zabráť pri plnení taktických úloh v obrane aj pri útoku. Ale som rád, že sa mám od koho učiť.“

Vládna podpora je kľúčová

Jaroslav Naď v Brazílii navštívil výstavu LAAD Defence & Security 2023 a rokoval s brazílskym ministrom obrany.

Slovensko chce rozvíjať s Brazíliou spoluprácu v oblasti obrany a bezpečnosti. V Rio de Janeiro to potvrdil minister obrany SR Jaroslav Naď po rokovaní s ministrom obrany Brazílskej federatívnej republiky José Múcio Monteiro Filhom, ktoré sa uskutočnilo počas medzinárodnej výstavy LAAD Defence & Security 2023.

Ministri o modernizácii

„Rozvoj spolupráce s Brazíliou vo vojensko-technickej oblasti je dôležitý aj preto, že môže priniesť do slovenského zbrojár-

skeho priemyslu dôležitých partnerov a skúsenosti z regiónov, kde Slovensko zatiaľ nemá silné zastúpenie,“ uviedol minister Naď s tým, že pozícia Brazílie ako významného výrobcu a inovátora v oblasti špeciálnej techniky s celosvetovým dosahom rastie.

Vyzdvihol tiež, že Brazília sa stáva významným exportérom vojenskej techniky. V tejto súvislosti uvítal rozvíjajúcu sa spoluprácu medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a zástupcami brazílskej spoločnosti Embraer. Informoval

svojho brazílskeho partnera aj o ďalších zámeroch a prioritách modernizácie Ozbrojených síl SR.

Jaroslav Naď tiež odovzdal svojmu brazílskemu kolegovi pozvanie na tohtoročné podujatia zamerané na oblasť obrany a bezpečnosti vrátane výstavy obranného priemyslu IDEB 2023 v Bratislave.

Zuzana je v hre

Minister obrany SR Jaroslav Naď sa v Brazílii spolu so zástupcami spoločností slovenského obranného priemyslu zúčastnil na otvorení LAAD Defence & Security 2023, ktorá je jednou z najväčších medzinárodných výstav zameraných na obranu a bezpečnosť. Cieľom jeho účasti bola predovšetkým podpora slovenského obranného priemyslu.

„Som veľmi rád, že tu máme zastúpenie viacerých slovenských spoločností, ktoré prezentujú konkrétne návrhy projektov. Spomeniem napríklad štátnu akciovú spoločnosť KONŠTRUKTA – Defence. Tá postúpila do druhého kola tendra ako možný dodávateľ v projekte obstarania samohybných

húfníc pre brazílske ozbrojené sily,“ uviedol s tým, že okrem 36 kusov techniky má Brazília záujem aj o transfer technológie.

Jaroslav Naď vyzdvihol aj ďalšiu technológiu slovenskej výroby – diaľkový detektor chemických látok Falcon 4G, ktorý je zavedený aj v Ozbrojených silách SR. Slovenská spoločnosť, ktorá ho vyrába, už podpísala kontrakt na druhý kus pre brazílske ozbrojené sily.

„Na výstave sa zúčastnilo okolo pätnásť ministrov obrany, ale tiež ministri vnútra a náčelníci generálnych štábov rôznych krajín. Cieľom každého bola v prvom rade podpora národných podnikov a ich produkcie,“ uviedol Jaroslav Naď, ktorého sprevádzal zástupca náčelníka GŠ OS SR genpor. Ľubomír Svoboda. „Pevne verím, že tradícia intenzívnej podpory slovenského obranného priemyslu bude pokračovať aj naďalej. Vládna podpora je pre úspech slovenského priemyslu v zahraničí kľúčová,“ uzavrel minister Naď.

Foto: Ivan Kelement

military

NA
MOMENT:

mental
health

[chvíľa
pre duševné
zdravie]

ŽIVOTNÁ SPOKOJNOSŤ

Ako byť spokojný aj keď máme pocit, že nám životné okolnosti neprajú? Odborníci na duševné zdravie tvrdia, že cieľom nemá byť permanentný stav šťastia ale okamihy, v ktorých sa cítime spokojní. Čo ovplyvňuje naše vnímanie pocitu spokojnosti?

V PRÁCI nás ovplyvňujú:

VZŤAHY

PLAT

NADRIADENÝ

PRACOVNÉ
PODMIENKY

ZMYSEL
NAPLNENIE

STATUS
ISTOTA

môže byť nápomocné:

- záujem o kolegov,
- snaha vytvárať priaznivé pracovné podmienky,
- ocenenie a spätná väzba,
- priestor na zlepšovanie vzťahov,
- zadefinovanie rolí v pracovných tímoch,
- poskytovanie primeraného množstva informácií,
- podpora vzdelávania,
- vytváranie vhodných podmienok na regeneráciu.

V OSOBNOM ŽIVOTE

nás ovplyvňujú:

ZDRAVIE

RODINA

PRIATELIA

ZMYSEL ŽIVOTA

VOLNÝ ČAS

SPOLOČNOSŤ

môže byť nápomocné:

- dodržiavanie životosprávy (strava, spánok, pohyb),
- pestovanie medziludských vzťahov,
- plánovanie voľného času a relaxácia,
- konštruktívne riešenie problémov,
- vyhľadanie odbornej pomoci.

Definovanie pocitu životnej
spokojnosti a šťastia
pomocou otázok:

1

ŽIVOTNÁ SPOKOJNOSŤ

Myslím si, že môj život je
dobrý? Som spokojný so
svojou prácou?

2

EMÓCIE

Málokedy som smutný
a nahnevaný?

Užívam si svoj život?
Mám rád svojich blízkych?

PSYCHOLOG.OSSR@MIL.SK

Inovácia, odvaha, viera!

V maďarskom Stoličnom Belehrade (Székesfehérvár) sa 31. marca konal slávnostný ceremoniál pri príležitosti dosiahnutia počiatocnej operačnej pripravenosti veliteľstva Mnohonárodnej divízie NATO-Stred (MND-C), na ktorom sa zúčastnil tiež štátny tajomník MO SR Marian Majer a zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Ľubomír Svoboda. K splneniu úlohy zablahoželali aj zástupcovi veliteľa MND-C brigádnemu generálovi Tiborovi Králikovi, ktorý odpovedal na naše otázky.

Kedy a prečo bolo zriadené vaše veliteľstvo a divízia?

Zámer vytvoriť HQ MND-C vznikol z dvoch hlavných dôvodov. Prvým je špecifická geostrategická poloha v centrálnej časti Európy a zároveň ako regionálna odpoveď na paralelné európske bezpečnostné výzvy. Tým vytvára priestor na posilnenie európskej bezpečnosti a zároveň dopĺňa chýbajúce spôsobilosti Aliancie v regióne. Návrh bol po prvý raz formálne prezentovaný v druhej polovici roka 2019. Cieľom tejto iniciatívy je vytvoriť taktické veliteľstvo v štruktúre síl NATO v centrálnej časti Európy. Iniciátormi myšlienky boli v pozícii rámcových krajín Maďarsko a Chorvátsko. Slovenská republika sa pripojila k iniciatíve a zároveň rozšírila počet rámcových krajín v roku 2021.

Odkedy sa podieľate na budovaní MND-C aj vy?

Slovenská republika sa oficiálne pripojila k tomuto projektu vyslaním prvého

kontingentu pozostávajúceho z piatich profesionálnych vojakov v auguste 2021. Ja som do aktuálnej funkcie nastúpil v apríli 2022. V súčasnosti sa na činnosti veliteľstva podieľa 20 príslušníkov OS SR.

Hlavné úlohy?

Úlohy veliteľstva MND-C vychádzajú zo štandardov NATO definovaných v tzv. Capability Codes and Capability Statements a sú jasne definované v pláne rozvoja, ktorý schválil najvyšší veliteľ Aliančných síl v Európe (SACEUR). Jeho poslaním je v mierovom stave pôsobiť ako regionálny uzol rozvoja spôsobilostí vykonávajúci koordinačnú úlohu nad pridruženými silami a v prípade krízy veliť prideleným silám vo vojenských operáciách NATO s cieľom prispieť k bezpečnosti Aliancie a regiónu. Jeho hlavné funkcie budú zamerané na operačné plánovanie a operačné riadenie. Veliteľstvo musí byť schopné plánovať, organizovať, veliť a riadiť celé spektrum pozemných operácií na

splnenie celej škály úloh Aliancie na úrovni divízie. Musí byť schopné veliť a riadiť niekoľko manévrových brigád, ako aj podriadených prvkov bojovej podpory a bojového zabezpečenia. Ďalej musí implementovať a udržiavať robustnú, odolnú a stabilnú komunikačnú sieť. Takú, aby poskytovala komunikačné spôsobilosti v mieste operácie a zabezpečila prenos dát a informácií v požadovanej kvalite a vzdialenosti. Tiež musí byť pripravené pôsobiť v celom spektre vojenských pozemných operácií samostatne na stanovené obdobie a koordinovať výcvikové aktivity a rozvoj vojenských spôsobilostí medzi participujúcimi krajinami.

Aké má štruktúry veliteľstvo?

Veliteľstvo MND-C je organizované ako štandardné veliteľstvo aliančnej divízie kontinentálneho typu v štruktúre štábu na úrovni G1 až G10. Zároveň poskytuje dostatočnú variabilitu, ktorá môže byť uplatňovaná pri cvičeniach,

v prípade krízy alebo konfliktu. Každá z rámcových krajín má v štruktúre veliteľstva zabezpečené obsadzovanie pozície na úrovni generála v pravidelných rotáciách. Ide konkrétne o funkcie veliteľa, zástupcu a náčelníka štábu.

Čím prispievajú jednotlivé národy v rámci budovania veliteľstva a divízie ako takej?

Všetky krajiny, ktoré si vybrali pozície v štruktúre veliteľstva, prispievajú k jeho budovaniu predovšetkým personálne a proporčne aj zdrojmi, podľa presne stanovených kritérií. Maďarsko ako hostiteľská krajina prispieva okrem personálu najmä budovaním potrebnej infraštruktúry a poskytovaním všeobecnej podpory pri zabezpečovaní plnenia úloh všetkými príslušníkmi veliteľstva vrátane podpornej jednotky s požadovaným materiálnym a technickým zabezpečením. Na výcvik a cvičenia sa využívajú výcvikové priestory rámcových krajín. Cieľom je účelne prepojiť výcvikové príležitosti tak, aby boli splnené stanovené ciele a úlohy všetkých strán a zároveň boli vyčlenené sily a prostriedky využívané maximálne efektívne.

Aký bude mechanizmus jej činnosti?

Je presne nastavený v Memorande o porozumení a v technickej dohode o systéme velenia a riadenia. Rotačný princíp na pozíciách s plánovanou hodnotnosťou generál sa realizuje v zmysle týchto dokumentov výhradne rámcovými krajinami. Ostatné funkcie obsadzujú krajiny podľa dohôd realizovaných v priebehu konferencií ku generovaniu síl a ich nasledujúcim formálnym schválením na plenárnom zasadnutí. Aktuálne prispievajú personálne okrem rámcových krajín, čiže Maďarska, Chorvátska a Slovenska aj Slovinsko, Španielsko, Rumunsko, Poľsko a Turecko. V blízkej budúcnosti by mali naše rady rozšíriť kolegovia z Nemecka, Talianska a Veľkej Británie. Verím, že záujem o službu v našom veliteľstve bude narastať a postupne sa k nám pridajú podľa svojich možností všetky krajiny Aliancie. V ostatných oblastiach je mechanizmus činnosti veliteľstva porovnateľný s inými veliteľstvami v rámci NATO.

Kde je postavenie divízie v štruktúrach Aliancie?

Finálne postavenie vo vzťahu k nadriadeným aj podriadeným bude definované v pripravovaných plánoch NATO. Dňom 31. marca 2023 sme prevzali do svojej podriadenosti Jednotku pre integráciu síl NATO (NFIU) dislokovanú v Slovensku a Maďarsku. Jedným z dôležitých kritérií na plnú integráciu do vojenských štruktúr Aliancie však

ostáva dosiahnutie plnej operačnej pripravenosti veliteľstva.

Ku ktorému dátumu má byť hlásená operačná pripravenosť veliteľstva?

Formálna deklarácia dosiahnutia Prvotnej operačnej pripravenosti (IOC) spoločne s prevzatím spomínaných NFIU do podriadenosti sa uskutočnili 31. marca 2023 v prítomnosti ministrov obrany, resp. ich štátnych tajomníkov, náčelníkov generálnych štábov ale-

**Zriadenie
Mnohonárodnej divízie
NATO-Stred vytvára
priestor na posilnenie
európskej bezpečnosti
a zároveň dopĺňa
chýbajúce spôsobilosti
Aliancie v regióne.**

bo ich zástupcov. Nechýbal ani najvyšší veliteľ Aliančných síl v Európe a veliteľ Spoločného veliteľstva síl v Brunssume. Dosiahnutie plnej operačnej pripravenosti je plánované do konca roka 2023. Verím, že splnenie tohto ambiciózneho plánu sa nám podarí realizovať v stanovenom termíne, aj keď potenciálny posun uvedeného termínu na neskôr môže byť ovplyvnený budovaním potrebnej infraštruktúry a dodávkami technológií v podmienkach negatívne ovplyvnených opatreniami proti šíreniu Covid-19, ale najmä vojenským konfliktom na Ukrajine.

A divízie ako takej?

K dnešnému dňu je naše úsilie zamerané primárne na vybudovanie

veliteľstva divízie. Ďalší logický krok, vytvorenie organickej divízie, siaha ďaleko nad možnosti rámcových a participujúcich krajín a musí byť riešený v rámci Aliancie ako celku. Som presvedčený, že plány, ktorých schválenie sa očakáva na najbližšom summite vo Vilniuse, nám dajú odpoveď aj na túto dôležitú otázku.

S akými zladovacími cvičeniami rátate a kde by sa mali konať?

Po sérii cvičení, na ktorých veliteľstvo participovalo v rokoch 2020 – 2022 nielen na území rámcových krajín, ale aj v Nemecku, Poľsku a Turecku, sme už v procese prípravy na vlastnú certifikáciu pôsobili na cvičení MADRIGAL 23 v Chorvátsku. Cieľom bolo zladíť nielen naše vnútorné postupy, ale zároveň sme pôsobili ako nadriadený prvok cvičiacej chorvátskej brigády. Poslednou výcvikovou príležitosťou v procese prípravy je cvičenie NEW BASTION 23-1 v druhej polovici apríla 2023. Cvičenie je organizované na území Maďarska a Chorvátska. Jeho hlavným cieľom je zladíť činnosť veliteľstva, overiť upravené postupy v praxi a dosiahnuť stav, keď celý tím bude plne pripravený na CREVAL. Certifikačné cvičenie STRONG BASTION 23 znova prenesie časť veliteľstva na územie Chorvátska a druhá časť bude cvičiť v Maďarsku. Je plánované na druhú polovicu júna 2023. Nadriadeným stupňom preverujúcim našu pripravenosť na plnenie úloh bude Zbor rýchleho nasadenia NATO so stálou dislokáciou v Španielsku.

Aké zázemie má v Stoličnom Belehrade vaše veliteľstvo?

Aktuálne zaznamenávame boom najmä v oblasti dopĺňovania personálu. Samotné mesto Stoličný Belehrad má bohatú vojenskú históriu a je tiež miestom stálej dislokácie viacerých národných aj medzinárodných vojenských entít, vrátane už skôr spomínaného NFIU. Spolupráca s mestským zastupiteľstvom a radnicou a podpora veliteľstva miestnymi autoritami je na dobrej úrovni. Spoločným cieľom je okrem iného vytvoriť priamo v meste medzinárodnú školu, aby personál nemusel denno-denne cestovať z Budapešti. Rozbiehame aj nové projekty na prezentáciu veliteľstva na verejnosti.

Máte nejaké motto, v znamení ktorého sa ponesie budúcnosť vašej divízie?

Oficiálnym mottom veliteľstva je Innovation, Courage, Faith!, čiže Inovácia, odvaha, viera! Všetky tieto prvky sa snažíme uplatňovať v našej každodennej praxi.

Pavol Vitko
Foto: MND-C

TÉMA

TRETÍ ROK NA OBRANE

POSILŇOVANIE OBRANY SR

ZODPOVEDNÝ A
REŠPEKTOVANÝ SPOJENEC

PERSONÁL NA PRVOM MIESTE

MODERNIZÁCIA

POMOC UKRAJINE = ŽIVOTNÝ
ZÁUJEM SR

Inventúra tretieho roka

„Uplynulý rok bol primárne o posilňovaní obrany SR, modernizácii OS SR, o tom, že sme sa správali ako zodpovedný a rešpektovaný spojenec a súbežne bol o pevnom spojení a podpore obetí agresie, nášho napadnutého suseda Ukrajiny,“ charakterizoval minister obrany SR Jaroslav Nad' svoj tretí rok v pozícii ministra obrany.

„Rok 2022 bol pritom zo všetkých troch najťažší. Prvý bol rokom Covid-19 a zdedeného stavu v rezorte. Druhý bol opäť poznačený pandémiou, navyše, v roku 2021 sme realizovali veľmi náročnú evakuáciu z Afganistanu a zároveň sme rozbehli modernizačné projekty,“ porovnal minister, ktorý 29. marca hodnotil ostatných 12 mesiacov spolu so štátnym tajomníkom Marianom Majerom a náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom Danielom Zmekom.

Zodpovedné spojenectvo

Práve v deň výročia vstupu Slovenska do NATO J. Naď uviedol, že zodpovedné transatlantické spojenectvo v rezorte nebolo vždy jednoznačné. „V súčasnosti je o jasných hodnotách a jasnom politickom smerovaní, aby sme sa na Slovensku mohli cítiť bezpečnejšie a aby obrana Slovenskej republiky bola kvalitnejšia,“ zdôraznil. Ilustroval, že len na ministerskej úrovni sa uskutočnilo 21 bilaterálnych a 17 multilaterálnych rokovaní. Plus rokovania štátneho tajomníka, náčelníka generálneho štábu a ďalších predstaviteľov s partnermi s cieľom skvalitniť obranu SR. Minister ako príklad zodpovedného spojenectva uviedol aj to, že žiadna vláda od roku 2004 nenaplnila Aliancii sľubované 2 % HDP na obranu tak, ako to bude tento rok, pričom vlani to bolo 1,84 %. „Keď sme prišli v roku 2020, plánovaný rozpočet bol 1,65 %,“ porovnal. „Minimálne 20 % z tých peňazí má ísť na modernizáciu, pričom vlani to bolo až 36,84 %.“ V rámci zodpovedného spojenectva pripomenul účasť na 64 medzinárodných cvičeniach, pôsobenie v 11 misiách a operáciách medzinárodného krízového manažmentu v počte 839 vojakov. „Stihli aj pomáhať pri hasení požiarov v Slovinsku a v Českej republike, čo bolo náležite ocenené.“

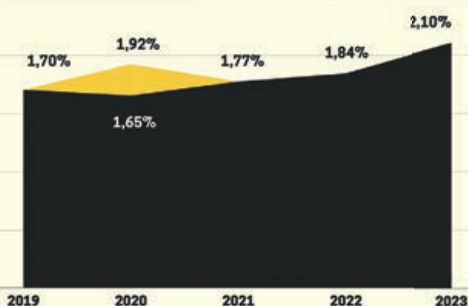
„O zodpovednosti musíme predovšetkým hovoriť, keď ide o obranu Slovenskej republiky. Zriadenie Mnohonárodnej bojovej skupiny NATO na našom území, v ktorej aktuálne pô-

sobí približne 1 500 spojeneckých vojakov, bol zásadný krok k jej zvýšeniu.“ Poznamenal, že spojeneckí vojaci sú nasadení s technikou v hodnote, akú by si Slovensko nemohlo dovoliť. Vysoko ocenil tiež pomoc Česka, Poľska a avizované zapojenie Maďarska do ochrany slovenského vzdušného priestoru, zrejme v budúcom roku, keď nám z USA dodajú nové stíhacie lietadlá F-16. „Je to bežný štandard v NATO a robia to zadarmo. To všetko je dôkaz toho, že spojenci ťahajú so Slovenskom za jeden povraz, lebo im záleží, aby celé východné krídlo NATO vrátane našej krajiny bolo chránené proti prípadnému agresorovi. A je to aj dôkaz spojenectva v rámci V4.“

Pomoc Ukrajine

„Rok 2022 bol, samozrejme, aj o pomoci Ukrajine, čo je národným záujmom Slovenskej republiky, takže nielen preto, že to je v súlade s Chartou OSN a nielen preto, že Ukrajinci v súlade s Chartou OSN o vojenskú pomoc žiadajú,“ zdôraznil minister a situáciu porovnal so Slovenským národným povstaním, keď Slováci tiež žiadali o medzinárodnú pomoc a boli vypočutí. „Pomoc Ukrajine je náš národný záujem aj preto, aby nepustila Rusov ďalej na západ. Môžeme a nemusíme špekulovať o tom, či by pokračovali ďalej, ale mať Rusov na našej východnej hranici by malo ďalekosiahle ekonomické, sociálne a bezpečnostné vplyvy na Slovenskú republiku,“ konštatoval. Konkretizoval, že naša vojenská po-

GRAF PODIELU HDP V %

**36,84 % Z VÝDAVKOV
IŠLO V ROKU 2022
NA MODERNIZÁCIU**

	452
	486
	238
	150
	109
	4
	34

MNOHONÁRODNÁ BOJOVÁ SKUPINA NATO

**1473 SPOJENECKÝCH VOJAKOV
POSILNÚJÚCICH NAŠU OBRANYSCHOPNOSŤ**

TECHNIKA: PATRIOT, AVANGER, SAMP/T, MANTIS,
PATRIA, BOXER, PANDUR, IVECO, ...

**64 VOJENSKÝCH
CVIČENÍ**

**11 MISÍÍ A
OPERÁCIÍ MKM,
839 VOJAKOV**

**POMOC OS SR
V ZAHRANIČÍ**

moc bola vo výške 168 miliónov eur vrátane systému S-300, BVP-1, odmínovacích kompletov Božena či vrtuľníkov Mi-17 a Mi-8. Je to účtovná hodnota, reálna bola nižšia. Tých 168 miliónov sme síce darovali Ukrajine, ale na základe tejto pomoci sme dostali finančnú hotovosť z Európskeho mierového nástroja vo výške 82 miliónov a ďalších vyše 570 miliónov vo vojenskom vybavení. „Hovoríme o nemeckom systéme protivzdušnej obrany MANTIS, o 200 miliónoch dolárov, čo je grant od USA, hovoríme o 15 tankoch Leopard, ktoré prídu z Nemecka do konca roka.“

Modernizácia

„Modernizáciu potrebuje Slovensko ako soľ a zároveň ju oceňujú spojenci. Som hrdý na rozdiel medzi tým, čo som zdedil ako minister po predchodcoch a tým, čo čaká SR už v najbližšom volebnom období. Nemal som tú časť, aby som preberal čo len kus novnej techniky po mojom predchodcovi,“ uviedol J. Naď s poukázaním na rôzne štádiá rozpracovaných významných moder-

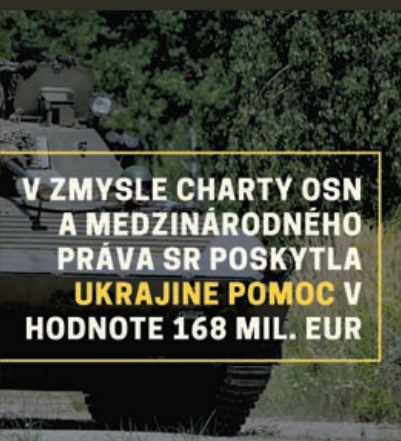
nizačných projektov, napríklad pásových a kolesových obrnených vozidiel, dovybavenie vrtuľníkov UH-60M, pasívny

prieskumný radar, ale aj už dodané prehľadové letiskové radary, muníciu v hodnote takmer 23 mil. eur, 1 600 ľahkých guľometov, či špeciálne meteorologické stanice pre delostrelcov. Zároveň ocenil dar vo forme 200 mil. USD od Spojených štátov amerických „za to, že sa správame ako zodpovedný spojenec“. Na základe návrhu náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Daniela Zmeka budú rozdelené na nákup obrnených vozidiel Oshkosh JLTV 4x4, 5 000 pušiek M4 a sofistikované protidronové systémy. „Na tento druh, len iný typ vozidiel od iného výrobcu, chcel môj predchodca minúť 800 miliónov, tender zrušil Úrad pre verejné obstarávanie. My ich dostaneme zadarmo, plne hrazené z grantu USA. Už na budúci rok by mali prichádzať na Slovensko“ porovnal J. Naď.

Jaroslav Naď
minister obrany SR

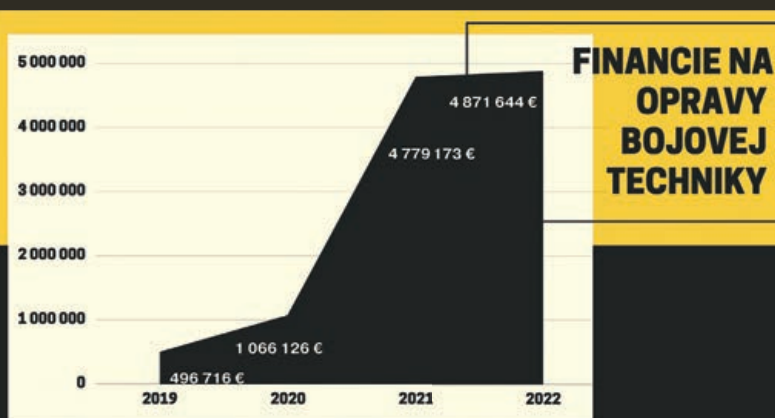
„Obstarali sme 76 bojových obrnených vozidiel 8x8 Patria, 152 kusov pásových obrnených vozidiel CV90, dovybavili

**Naše jednoznačné
spojenectvo je o jasných
hodnotách a o jasnom
politickom smerovaní,
aby sme sa na Slovensku
mohli cítiť bezpečnejšie
a aby obrana Slovenskej
republiky bola kvalitnejšia.**

**V ZMYSLE CHARTY OSN
A MEDZINÁRODNÉHO
PRÁVA SR POSKYTLA
UKRAJINE POMOC V
HODNOTE 168 MIL. EUR**

**S-300
BVP-1
BOŽENA
Mi-17, Mi-8
RUČNÉ ZBRANE, MUNÍCIA
PALIVO
VÝSTROJ, BALISTICKÉ VESTY
ELEKTRICKÉ GENERÁTORY
ZIMNÉ OBLEČENIE, DEKY
STRAVA**

LOGISTICKÁ PODPORA SPOJENCOM

OPRAVA VOJENSKEJ TECHNIKY V
MICHALOVCIACH

VÝCVIK UKRAJINSKÝCH VOJAKOV

ZABEZPEČENIE ZELENEJ HRANICE

PODPORA CUDZINECKEJ POLÍCIÍ

TRANZITNÝ TÁBOR MOKRAĎ

KOMERČNÝ PREDAJ HÚFNIC ZUZANA 2 A
ĎALŠEJ VOJENSKEJ TECHNIKY A MUNÍCIE

ĎALŠIA PODPORA UKRAJINY

vrtuľníky UH-60M, kúpili 9 sanitiek, máme tri nové prehľadové letiskové radary, muníciu v hodnote 22,8 milióna, 1 600 ľahkých guľometov, tisíce kusov obranného výstroja pre vojakov, či prvý tank Leopard 2A4," konkretizoval minister.

Ako keby neboli voľby

„Hľadáme riešenia, ktoré by boli maximálne nápomocné potrebám ozbrojených síl,“ uviedol štátny tajomník Marian Majer v súvislosti s obstaraním nákladných vozidiel a nutnosti unifikácie platformy v rámci OS SR v záujme lepšej logistiky. Proces obstarávania si vyžaduje postupnosť – zapojenie Útvoru hodnoty za peniaze, rozhodnutie vlády, rokovanie o kontrakte. M. Majer však zdôraznil, že na všetkých modernizačných prioritách rezort pracuje, a to v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní a zásadou transparentnosti. „Pracujeme tak, akoby voľby neboli – to znamená, že pripravujeme projekty a tam, kde

skončíme, ich odovzdáme s najlepším vedomím a svedomím,“ uviedol na margo časového odhadu riešení ďalších modernizačných projektov.

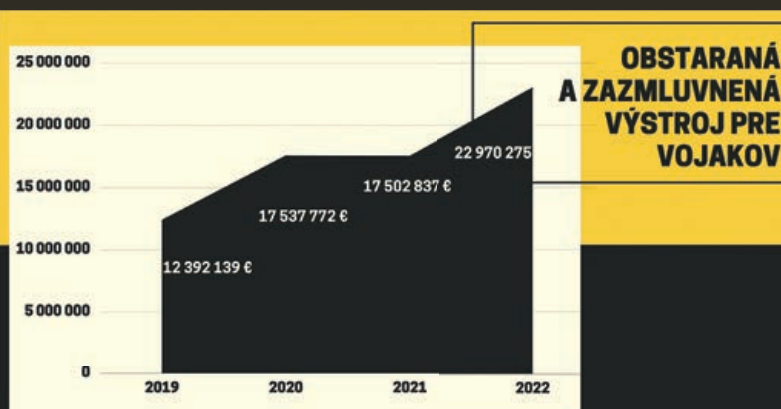
Okrem nákupu novej techniky sa tiež zintenzívnila starostlivosť o už zavedenú techniku. Medzi rokmi 2019 a 2022 ide takmer 10-násobné zvýšenie výdavkov, a to až na minuloročných 4,87 mil. eur. Historické zvýšenie pocítili vojaci aj na výstroji – v roku 2022 sa vynaložilo takmer 23 mil. eur na rôzne druhy a súčasti odevov a obuvi, až po balistické vesty a ruksaky v tisíckach kusov. Pozornosť sa venovala aj infraštruktúre, teda podmienkam, v ktorých vojaci slúžia vlasti. Len do opráv infraštruktúry sa investovalo 17,57 mil. eur, pričom na rok 2023 rezort počíta s opravami v hodnote 24,50 mil. eur, čo je zásadný rozdiel v porovnaní s 3,26 mil. eur vynaložených v roku 2020. „Aby sa už nestávalo, že vojakovi počas služby spadne na hlavu časť stropu. Vojaci

VÝSTROJ PRE VOJAKOV

V ROKU 2022
ZABEZPEČENÁ A DODANÁ
V CELKOVEJ HODNOTE
22 970 275,31€

UNIFORMY, TRIČKÁ, POLOKOŠELE,
OBLV, PONOŽKY, TERMOBIELIŽEN,
ŠPORTOVÉ OBLEČENIE,
SVETRE, RUKAVICE, BUNDY,
BALISTICKÉ VESTY, RUKSÁKY, ATD.....

ZÁKON O ŠTÁTNEJ SLUŽBE PROFESIONÁLNYCH VOJAKOV

spolu s vojakmi - stabilizácia vojenského personálu
a zvyšovaniu jeho kvality, vojenský ombudsman

ZÁKON O OZBROJENÝCH SILÁCH SR

ochrana vojenských objektov proti dronom

ZÁKON O VOJENSKOM SPRAVODAJSTVE

reflektuje potrebu z praxe, efektívnejšie plnenie úloh

ZÁKON O FUNGOVANÍ BEZPEČNOSTNEJ RADY SR V ČASE MIERU

potrebujú podmienky adekvátne 21. storočiu," zdôraznil minister. Dodal, že na výstavbu nových budov bolo v roku 2022 vynaložených 18,64 mil. eur.

Rekordný počet nováčikov

Podľa náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Daniela Zmeka v uplynulom období obranyschopnosť SR stúpila, a to aj vzhľadom na realistické plány, ktoré sú vykonateľné a výcviky, ktoré ozbrojené sily realizovali na základe týchto plánov. Ocenil, že vlni sa počet tabuliek pre vojakov zvýšil o takmer 900, pričom cieľom je v tomto a budúcom roku zvýšiť počty vždy o 1 000 vojakov. Už v roku 2022 sa podarilo regrutovať celkovo 1 323 nových profesionálov, teda rekordný počet od profesionalizácie OS SR. Generál Daniel Zmeko sa venoval aj perspektíve aktuálnym počtom a tankov.

„Slovenská republika mala svojho času stovky tankov, napokon sme ostali na tridsiatich. Spolu s pätnástimi Leopard-

mi z Nemecka sa však dostávame na počet plnohodnotného tankového práporu. Zároveň máme v dlhodobom pláne nastavenú obmenu tankovej techniky, na ktorej stále trváme, takže koncom dekády sa začne program na obmenu tankov piatej generácie.“ Aktuálne tiež poznamenal, že pokiaľ ide o tanky, ktoré máme a ktoré v najbližšom období dostaneme z Nemecka, nevyhnutne treba zladiť komunikačné informačné

systémy a vybaviť ich novým C2 systémom automatického velenia a riadenia. „To je tiež jedna so skvelých vecí, ktoré už máme v OS SR zavedené, takže dokážeme plnohodnotne komunikovať s partnermi.“

Mokrad' opäť vojenská

V legislatívne úspešnom roku sa najzásadnejšie zmeny týkali štátnej služby profesionálnych vojakov, ktoré sú v ich prospech. Do procesu tvorby sa zapojili aj vojaci s viac ako 500 pripomienkami. Ďalej šlo aj

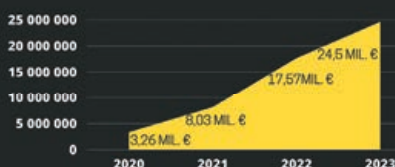
o zákon o Ozbrojených silách SR, ktorý umožnil napríklad protidronovú ochranu. „Potrebná bola aj novelizácia zákona

INFRAŠTRUKTÚRA

V 2022 dosiahli výdavky do infraštruktúry
viac ako 37 miliónov €

Na opravy bolo vynaložených 17 576 869 €

INFRAŠTRUKTÚRA

Na výstavbu bolo vynaložených 18 646 336 €

9 ukončených stavieb (11,7 mil. €),

18 stavieb v procese realizácie (25,4 mil. €)
- o 14 viac oproti roku 2021,

22 investičných akcií má pripravenú projektovú dokumentáciu
- o 16 viac oproti roku 2021

24 investičných akcií v procese projektovania
- o 10 akcií viac oproti roku 2021

17 investičných akcií v procese prípravy, resp. prebiehajúceho verejného obstarávania.

REŠTART REGRUTÁCIE

V 2022 sme regrutovali **najväčší počet** od profesionalizácie OS SR.

Prijali sme **1323 nových vojakov**, čo je o 694 viac ako v roku 2021

Počet **prijatých prevyšoval** počet prepustených profesionálnych vojakov

o Vojenskom spravodajstve, ktorá absentovala viac ako 20 rokov," spomenul minister. Ocenil, že spravodajcovia pracovali precízne a na rozdiel od minulých období bez akýchkoľvek škandálov.

Minister obrany Jaroslav Naď, štátny tajomník Marian Majer a náčelník GŠ OS SR generál Daniel Zmeko sa venovali aj ďalším súčastiach rezortu obrany, ako je napríklad verejnosťou výnimočne dobre hodnotená Ústredná vojenská nemocnica – FN v Ružomberku, Múzeum SNP s výrazne zvýšeným rozpočtom, VŠC Dukla s vlni historicky najvyšším ziskom medailí, DMD Group, kde sa za ostatné tri roky zdvojnásobili tržby, či Akadémie ozbrojených síl, kde bolo vlni o 40 % viac podaných prihlášok a kde minulý rok prijali o 55 % viac študentov, ako rok predtým.

Na otázku Obrany o znovuoživení základne Mokrad' minister Jaroslav Naď poznamenal, že rezort obrany zažil v minulosti veľa zvláštnych a problematických rozhodnutí a rozpredajov, pri ktorých sme prišli o značné množstvo objektov či celých kasární a pozemkov, ktoré teraz ozbrojeným silám akútne chýbajú. „Keď sa

mojim predchodcom už nepodarilo predat' celú Mokrad', tak predali aspoň kritickú infraštruktúru, ako je čistička odpadových vôd či vodovody do kasární. Naozaj absurdné! Urobili sme množstvo krokov, aby sme tento proces zvrátili a spoločne s náčelníkom generálneho štábu sme realizovali opatrenia a investície, aby dôležitá základňa Mokrad' mohla byť opätovne otvorená pre potreby vojakov.“

Generál Daniel Zmeko uviedol, že základňa bude v prvom rade slúžiť silám pre špeciálne operácie, ktoré v ostatných troch rokoch nadobúdajú požadované spôsobilosti. „Ich súčasťou je predvlni vytvorený 52. výsadkový prápor, ktorý nám chýbal na plnenie niektorých špecifických úloh v rámci vedenia obrany Slovenskej republiky. Táto jednotka nateraz dislokovaná v Trebišove je v procese budovania a predpokladám, že v priebehu tohto roka sa do kasární Mokrad' nasťahuje.“

Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

VOJACI NA PRVOM MIESTE

- **zvýšenie plátov** profesionálnych vojakov
- **nový zákon** o štátnej službe vojakov
- navýšenie **počtu** vojakov
- skvalitnenie pracovného **prostredia**
- modernizácia výstrojového systému - **aplikácia**
- **inštitút vojenského ombudsmana**

AKADÉMIA OZBROJENÝCH SÍL GEN. M. R. ŠTEFÁNIKA

O 40 % VIAC PODANÝCH PRIHLÁŠOK

O 55 % VYŠŠÍ POČET ŠTUDENTOV

O 35 % VYŠŠÍ POČET DÔSTOJNÍKOV

EUROFONDY CCA 23,4 MIL. EUR

Španielsko dodalo Leopard 2A4

Španielsko dodalo Ukrajine bezprostredne po Veľkej noci šesť tankov typu Leopard 2A4. Opravené tanky absolvovali skúšky v meste Córdoba. V uplynulých týždňoch sa v Španielsku uskutočnil výcvik 55 ukrajinských členov posádky a technikov zameraný na obsluhu tankov Leopard. Madrid prisľúbil

dodať ukrajinským silám desať tankov. Španielsko disponuje 347 tankami Leopard. Spomedzi nich je 108 staršieho typu 2A4 a 239 novšieho typu 2A6. Z novších tankov však Madrid zatiaľ Ukrajine žiadne poskytnúť neplánuje.

..... Text a foto: TASR

Poľsko zvýši výrobu

Aj Poľsko zvýši výrobu munície. Varšava v tejto súvislosti spúšťa nový národný program v hodnote približne 427 miliónov eur. Oznámil to poľský premiér Mateusz Morawiecki. Cieľom programu s rozpočtom takmer dve miliardy zlotých je rozšíriť poľskú výrobu munície s cieľom zabezpečiť dostatočné dodávky pre Ukrajinu. Zvýšenie výroby je nevyhnutné vzhľadom na súčasné potreby Ukrajiny v oblasti munície, ktoré ďaleko presahujú kapacity väčšiny štátov NATO. Vláda plánuje do programu nasmerovať až dve miliardy zlotých. Morawiecki dodal, že sa očakáva zvýšenie poľskej výroby munície v priebehu jedného až dvoch rokov.

Nórsko poskytne NASAMS

Nórsko poskytne Ukrajine v spolupráci so Spojenými štátmi dva systémy protivzdušnej obrany NASAMS. Oznámil to nórsky minister obrany Bjørn Arild Gram. Šéf nórskeho rezortu obrany navštívil Kyjev, kde sa stretol s ukrajinským prezidentom Volodymyrom Zelenským a ministrom obrany Olexijom Reznikovom. Podľa Grama systémy NASAMS výrazne zlepšia schopnosť Ukrajiny brániť mestá a kritickú infraštruktúru pred ruskými raketovými útokmi. Ukrajinské mestá opakovanne čelia ruským útokom raketami a dronmi.

Chorvátsko darovalo ruské vrtuľníky

Chorvátsko darovalo Ukrajine štrnásť transportných vrtuľníkov sovietskej výroby – 12 kusov Mi-8 MTV-1 a dva Mi-8 T. O darovaní rozhodla vláda. „Tieto vrtuľníky nie sú už pre nás prínosom, nemali by sme už podmienky ani financie na ich údržbu, pretože ich máme veľa a potrebujeme sa ich pomaly zbavovať,“ vysvetlil chorvátsky prezident Zoran Milanović. Chorvátska a americká vláda sa dohodli na podpore Chorvátska prostredníctvom programu financovania zahraničných ozbrojených síl sumou 140 miliónov dolárov. Tieto prostriedky budú okrem iného využité na zaobstaranie amerických viacúčelových vrtuľníkov Black Hawk.

Muníciu dodá Nemecko

Nemecko podpísalo dohodu o výrobe munície pre samohybné protiletadlové delá, ktoré poskytlo Ukrajine. Munícia sa bude napokon vyrábať v Nemecku, ktoré sa dostalo do ťažkostí so zabezpečením jej dodávok z iných štátov. Nemecko už dodalo na Ukrajinu 32 z 37 prisľúbených protiletadlových diel Gepard. Ide o výzbroj, ktorú nemecká armáda nepoužívala od roku 2012, takže pochádzali zo zásob, ktoré držal v rezerve obranný priemysel. Problémom je však zabezpečenie munície pre tieto zbrane. Nemecko sa neúspešne pokúša presvedčať Švajčiarsko, aby schválilo vývoz zásob munície pre delá Gepard, ktorú vo Švajčiarsku vyrobila dcérska spoločnosť nemeckej zbrojovky Rheinmetall. Zásoby tejto munície sú aj v Brazílii, ale prezident Luiz Inácio Lula da Silva neposkytne Nemecku žiadnu muníciu. Minister Pistorius informoval: „Bezodkladne začneme s vlastnou výrobou munície v spoločnosti Rheinmetall.“

Na Ukrajinu dorazili Challengery

Na Ukrajinu dorazili tanky Challenger 2, ktoré Kyjevu prisľúbila Británia. Britská vláda oznámila, že ukrajinskí vojaci, ktorí sa cvičili na obsluhu tankov, sú pripravení na nasadenie na fronte. Výcvik ukrajinských vojakov sa začal krátko po tom, čo Londýn v januári oznámil dodávku 14 tankov na Ukrajinu. Posádky sa učili riadiť a šoférovať tanky Challenger 2 a efektívne identifikovať ciele. Podplukovník John Stone, ktorý na výcvik dohliadal, uviedol, že na britských inštruktorov veľmi zapôsobili úroveň kompetentnosti ukrajinských vojakov.

Francúzsko zdvojnásobilo dodávky

Francúzsko ešte v marci zdvojnásobilo dodávky delostreleckej munície kalibra 155 mm na Ukrajinu. Oznámil to francúzsky minister obrany Sébastien Lecornu s tým, že Paríž zároveň plánuje navýšiť fond, ktorý Kyjevu umožňuje nakupovať francúzske zbrane. „Zdvojnásobujeme dodávky nábojov kalibra 155 mm tak, aby sme ich ešte od marca mohli dodávať 2 000 mesačne,“ povedal Lecornu. Kyjev túto muníciu považuje v aktuálnej fáze bojov za kľúčovú. Ukrajinskí aj západní lídri však v ostatných týždňoch upozorňujú na skutočnosť, že Kyjev spotrebúva muníciu rýchlejšie, než mu ju stíhajú dodávať. V dôsledku toho sa snažia hľadať spôsoby, ako zvýšiť jej produkciu. Francúzsko a Austrália uzavreli vo februári dohodu, v súlade s ktorou bude Canberra dodávať Parížu strelný prach, aby mohol francúzsky dodávateľ Nexter vyrábať delostrelecké náboje.

Nemecko podporí Ukrajinu

Nemecko schválilo ďalší balík vojenskej pomoci pre Ukrajinu v hodnote 12 miliárd eur. Balík pomoci, ktorý navrhli nemecké rezorty obrany a diplomacie, schválil rozpočtový výbor parlamentu. Pomoc má byť postupne vyplácaná do roka 2032. Nemecká vláda poskytla Kyjevu od začiatku ruskej invázie už viac ako 14,2 miliárd eur.

Na Ukrajinu dorazilo 18 tankov Leopard 2. Nemecko s ich dodaním súhlasilo v januári. Rozhodnutie Berlína umožnilo aj iným krajinám reexportovať na Ukrajinu tanky Leopard zo svojej výzbroje. S tankami dorazilo na Ukrajinu aj 40 bojových vozidiel pechoty Marder (foto) a tri tanky Leopard, ktoré Ukrajine darovalo Portugalsko.

Európske bezposádkové vozidlá

Robotické vozidlá českej spoločnosti VOP CZ

Robotizácia ozbrojených síl a armád sa do povedomia dostáva najmä zavádzaním bezpilotných vzdušných prostriedkov. Už od čias druhej svetovej vojny sa však vývoj bezposádkových prostriedkov orientoval aj na pozemné sily.

deja diaľkovo ovládaného vozidla, ktoré by v nebezpečných situáciách ušetrilo bojujúcu armádu od prípadnej straty mužstva, výraznejšie znovu ožila v poslednom desaťročí.

Najvhodnejšie v meste

Podobne ako vzdušné prostriedky, aj pozemné bezposádkové prostriedky (UGV – unmanned ground vehicle) môžeme podkategorizovať na triedu ozbrojených diaľkovo ovládaných vozidiel – UGCV (unmanned ground combat vehicle – bezposádkové pozemné bojové vozidlo). Najvhodnejším miestom na použitie UGCV je mestské prostredie. Vzhľadom na relatívne malé rozmery vozidla, lacnú prevádzku a možnosť ušetrenia mužstva, ktoré by inak muselo vo vozidle sedieť, umožňujú bezpečnostným zložkám v nepriehľadnej mestskej zástavbe danú oblasť preskúmať, prípadne s podporou mužstva, ale aj bez neho, obsadiť a udržať. V otvorenom teréne sú nechránené bezposádkové vozidlá ľahkým terčom. V nekrytom prostredí sa môžu využívať len ako prostriedky logistickej a inej špeciálnej podpory mimo územia kontaktnej línie s nepriateľom.

Európska únia sa v posledných piatich rokoch začala o vozidlá tejto kategórie výraznejšie zaujímať. V rámci štruktúr PESCO vznikol v roku 2018 projekt iMUGS (Integrated Modular Unmanned Ground System – integrálny modulárny bezposádkový pozemný systém), zameraný na vývoj spoločných vozidiel UGV. Výraznejší výskum a aj testovacie zavádzanie vozidiel UGV prebieha v Českej republike a ozbrojených vozi-

díel UGCV v Srbsku. Slovenskú republiku vývoj či zavádzanie týchto vozidiel v budúcnosti ešte len čaká.

Úspech z Estónska

Naozajstný úspech v rámci Únie v oblasti vývoja vozidiel UGV prišiel z Estónska. Vzhľadom na relatívne málopočetné ozbrojené sily (približne 7 100 príslušníkov) a na vojensky aj početne silnejšieho Ruska na východných hraniciach, krajina sa dlhodobo venovala možnosti zvýšenia svojej obranyschopnosti, avšak pri minimálnom raste počtu personálu. Vo vývoji vozidiel vynikla firma Milrem UGV, ktorá sa stala aj koordinátorom projektu. Ako základné testovacie vozidlo projektu sa vybrala platforma vozidla THeMIS (Tracked Hybrid Modular Infantry System – pásový hybridný modulárny pechotný systém). Už v roku 2018 predstavili tri varianty ozbrojeného THeMISu – s guľometom kalibra 12,7 mm, s guľometom a ľahkou PTRS alebo s dvojicou francúzskych PTRS MMP. Samotný PESCO projekt však rieši vývoj len základnej platformy a jej využitia, nie samotné vyzbrojenie vozidla.

Prvé testy pod hlavičkou PESCO absolvovalo vozidlo v Estónsku v roku 2021, pričom ich cieľom bola ukážka možnosti integrácie a nasledujúcej spolupráce nielen medzi vojskom a samotným UGV, ale aj medzi UGV a UAV – teda bezposádkovou technikou vo vzduchu. Vozidlá neskôr vyskúšali aj v arktických podmienkach, ozbrojené varianty aj v Thajsku. Holandská armáda v Lotyšsku testovala vozidlá THeMIS v konfigurácii UGCV vyzbrojené guľometom. Stala sa tak

prvou západoeurópskou armádou testujúcou vozidlo UGCV v misijnom pôsobení. Estónsko vyskúšalo logistickú verziu vozidla THeMIS v operačných podmienkach počas svojho pôsobenia v Mali v roku 2020. Vozidlo dokázalo prekonať 1 200 km, bolo aktívne 330 hodín a v jednom prípade dokázalo utiahnuť francúzske obrnené vozidlo VBCI vážiace 32 ton. Niektoré európske krajiny uvažovali o dodaní neozbrojených vozidiel THeMIS aj na Ukrajinu.

Type-X

V roku 2020 začala Milrem testovať nové vozidlo RCV (Robotic Combat Vehicle – robotické bojové vozidlo) Type-X. Spoločnosť uvádza, že estónske vozidlo je prvým svojho typu v rámci NATO. Na rozdiel od vozidla THeMIS je Type-X plnohodnotným bojovým vozidlom, ktoré veľkosťou pripomína pásové nadstavby s ľudskou posádkou – či už vozidlá PBOV (v prípade zabudovania veže s americkým kanónom XM913 Bushmaster kalibra 50 mm, ktorým dokážu byť vyzbrojené aj PBOV CV9035, ktoré budú onedlho slúžiť v OS SR), samohybné prostriedky PVO, ale aj ženijné vozidlá. Vozidlo má podobne ako jeho predchodca hybridný dieselo-elektrický pohon. Aj keď je Type-X rozmermi porovnateľné s obdobnými vozidlami so štandardnou posádkou (dĺžka Type-X predstavuje 6 metrov, je len o niečo menšia než pri vozidlách BVP), hmotnosť predstavuje iba 12 ton. To umožňuje vysadenie vozidla aj z nákladných lietadiel prostredníctvom padáka. Lietadlá C-130 a C-390 dokážu prepraviť jedno vozidlo Type-X, A400M dve vozidlá a C-17 až päť vozidiel.

Výsledkom medzinárodnej spolupráce bolo okrem iného vyzbrojenie Type-X belgickým vežovým kompletom CPWS Gen. 2 spoločnosti John Cockerill Defense alebo vežou PROTECTOR RT40 spoločnosti KONGSBERG. V oboch prípadoch možno vežový komplet osadiť automatickým kanónom kalibra 20 mm alebo 30 mm. Najväčšou nevýhodou vozidla je pancierová ochrana, ktorá podľa STANAG 4569 dosahuje len úroveň 1, čím výrazne zaostáva za štandardnými posádkovými vozidlami a preto nemožno zatiaľ hovoriť o možnosti použitia vozidiel UGCV v prvej línii kontaktu.

Český UGV-Pz a srbský Miloš

Úspešný výskum vozidiel UGV a UGCV prebieha aj u našich západných susedov. Armáda Českej republiky v roku 2020 zaviedla do výzbroje dva prieskumné systémy UGV-Pz (průzkumný). Neozbrojené kolesové vozidlá zaradené pod 102. prieskumný prápor Prostějov plnia zatiaľ len testovacie úlohy, zároveň sa však stali prvými bezposádkovými ISTAR vozidlami zavedenými v službe AČR. Vozidlo predstavené spo-

UGCV a UGV variant vozidla THeMIS z Estónska

ločnosťou VOP CZ prvýkrát na výstave Future Forces 2014 je postavené na českej robotickej platforme TAROS 6×6 (Taktický Robotický Systém), vychádzajúceho z predošlého štvorkolesového variantu TAROS 4×4. Jeden systém zložený z dvoch vozidiel obsluhujú traja vojaci – veliteľ tímu a dvaja operátori (jeden obsluhuje senzory, druhý ovládanie samotných platforiem). Jedno z vozidiel je vybavené rádiolokátorom SQUIRE, ktorým je v AČR primárne vybavené vozidlo Pandur. UGV-Pz je vybavené elektromotorom, s ktorým dosahuje rýchlosť 25 km/h. Vozidlá majú čiastočnú autonómiu, pri ktorej vedú samostatne nájsť prekážky a vyhnúť sa im. Ako spoločnosť VOP CZ uvádza, ich robotické platformy môžu byť aj ozbrojené, pričom primárnou výzbrojou by mala byť možnosť využitia guľometu bližšie nešpecifikovaného kalibra. V prípade obstarania neozbrojených vozidiel UGV môže byť príkladom práve AČR, a teda používanie vozidiel ako prieskumných prostriedkov ISTAR. V tejto úlohe môže v ťažšom horskom teréne čiastočne zastúpiť posádkové vozidlá oveľa väčších rozmerov.

Európskym príkladom zavedenia UGCV je vozidlo Miloš DUBP (označované aj ako Mali Miloš alebo Miloš-N), pochádzajúce zo Srbska. Malé diaľkovo ovládané vozidlo, ktoré môže byť vyzbrojené guľometom M86, granátometom M07 a protipancierovými zbraňami M80, používajú srbské zložky zatiaľ na testovacie účely v rámci 72. brigády pre špeciálne operácie. V prípade zavedenia vozidiel kategórie UGCV v prostredí Ozbrojených síl SR možno predpokladať rovnaké pôsobenie v rámci síl pre špeciálne operácie, podobne ako v Srbsku. Na rozdiel od vozidiel spoločnosti Milrem a VOP CZ vyvíjal belehradský Vojnotechnický inštitút Miloš DUBP primárne ako vozidlo kategórie UGCV, pričom na sekundárne využitie (ako logistika či prieskum) v súčasnosti je koncipované v rámci projektu Miloš-L (logistika). V prípade úspešného zavedenia vozidla Miloš DUBP v srbských špeciálnych silách sa stane prvým zavedeným vozidlom kategórie UGCV v Európe, ktorého vývoj bol priamo zameraný na ozbrojenú verziu.

Doterajší vývoj UGV, prípadne ich UGCV verzií, ukázal vzrastajúci záujem o vozidlá tejto kategórie v Európe. Na základe získaných skúseností dokážu vozidlá plne nahrádzať posádkovú techniku v oblasti drobnej logistiky, čím sa výrazne znižujú náklady na personál. V oblasti UGCV prevažuje vývoj vozidiel určených na mestský boj. Vzhľadom na obmedzenú ochranu vozidla sa o ich priamom nasadení na frontovej línii neuvažuje. Ako podklad na budúce využitie bezposádkových vozidiel budú určitým pozitívom výsledky dosiahnuté zo spoločného európskeho programu.

Jaroslav Cabuk

sekcia obrannej politiky MO SR

Foto: Milremrobotics, VOP

Srbský Miloš DUBP

Od Kobry k Zmiji

Prvá verzia AH-1G Cobra napríklad mala len jeden motor, dvojlistový rotor, výzbroj v nose tvoril 7,62 mm guľomet alebo 40 mm granátomet a na krátkych pomocných krídlach mohla nosiť iba neriadené rakety.

Dôkladná prestavba

Ďalšie verzie dostali možnosť nosiť riadené strely TOW a vďaka americkej námornej pechote sa v roku 1971 objavila aj dvojmotorová Super Cobra. Mariňáci totiž požadovali väčšiu bezpečnosť pri letoch nad morom. AH-1J okrem druhého motora dostala aj silnejšiu výzbroj v podobe trojhlavňového rotačného kanóna kalibra 20 mm. V roku 1986 nasledovala verzia AH-1W a na ňu potom nadviazala najnovšia AH-1Z Viper.

Pôvodne mal AH-1Z vzniknúť len prestavbou z existujúcich AH-1W. Viper sa však ukázal taký úspešný, že sa spustila aj výroba nových strojov. Prvý let absolvoval AH-1Z v roku 2000. Po dôkladných testoch vstúpil do služby v roku 2010 a do konca roku 2020 definitívne nahradil posledné AH-1W vo výzbroji americkej námornej pechoty. AH-1Z má nový kompozitový štvorlistový rotor, ktorý je odolnejší proti poškodeniu v boji. Nový rotor tiež zvýšil rýchlosť a stúpavosť a znížil vibrácie. Dva turbohriadeľové motory majú výkon po 1300 kW a Viper s nimi dosahuje bežnú letovú rýchlosť 300 km/h. Trup bol prepracovaný tak, aby sa zvýšila odolnosť stroja v prípade havárie. Pristávacie lyže absorbujú časť energie pri náraze, sedadlá posádky sú nezávisle zavesené. Motory sú chránené systémom na pohlcovanie tepelného

žiarenia. Vrtuľník je vybavený aj varovnými systémami pre prípad zachytenia radarom, zamerania raketou alebo laserovým lúčom. Samozrejmosťou sú výmetnice klamných cieľov.

Po zuby ozbrojený

Oba kokpity sú vybavené prakticky identicky a vrtuľník sa dá plne ovládať z predného i zadného sedadla. Piloti majú na prilbách displeje s denným i nočným videním a zameriavačom. Nový zameriavací systém umožňuje vyhľadávať a ničiť ciele na väčšiu vzdialenosť. AH-1Z Viper má dlhšie pomocné krídlo a na jeho koncoch môže niesť dve rakety AIM-9 Sidewinder na boj so vzdušnými cieľmi. Na štyroch závesníkoch pod týmito krídlami môže niesť 16 riadených striel AGM-114 Hellfire (4x4) alebo štyri odpalovacie bloky pre 19 neriadených rakiet kalibra 70 mm (dokopy 76 rakiet). Najčastejšia je kombinácia 8 rakiet Hellfire a dvoch raketníc s 38 raketami kalibra 70 mm. Najnovšia verzia AGM-114K Hellfire II má laserové navádzanie, tandemovú hlavicu s hmotnosťou 9 kg a dosah 11 km.

V dolnej časti nosa je vo vežičke umiestnený už spomínaný trojhlavňový rotačný kanón M197 kalibra 20 mm. Ten má k dispozícii zásobu 750 kusov munície, čo postačí na minútu strelby.

Vretenice v strednej Európe

Na základe rozhodnutia Českej republiky a Slovenska sa Zmija už čoskoro objaví aj vo výzbroji Armády ČR a OS SR. Česká republika si v roku 2019 objednala 4 stroje AH-1Z Vi-

Počiatky bojového vrtuľníka Viper (Zmija) siahajú až k typu AH-1 Cobra, ktorý bol vôbec prvou útočnou helikoptérou na svete. Vyvinuli ho na podporu transportných vrtuľníkov vo Vietname. Prvý let absolvoval v roku 1965 a do služby vstúpil v roku 1967. S najnovším AH-1Z však majú spoločné len typové označenie.

per a 8 viacúčelových vrtuľníkov UH-1Y Venom. Okrem spomínaných nových vrtuľníkov dostanú naši západní susedia ešte do daru z USA osem starších, ale plne funkčných strojov (2 kusy Venom a 6 kusov Viper) za pomoc Ukrajine. Vrtuľníky však bude potrebné modernizovať. Česká republika na tento účel plánuje využiť financie, ktoré od USA dostane ako kompenzáciu za techniku poskytnutú Ukrajine.

Prvé vrtuľníky AH-1Z Viper má Česká republika dostať v máji. Skupina českých pilotov a technikov z vrtuľníkovej základne v Náměšti nad Oslovou nedávno dokončila preškolenie na nové vrtuľníky na základni americkej námornej pechoty Pendleton v USA. Už v marci do Česka dorazil prvý z dvoch objednaných výcvikových trénerov, ktoré bude štátny podnik LOM Praha od leta prevádzkovať v nedávno dokončenom simulačnom centre na základni v Náměšti nad Oslovou. Jeho súčasťou budú učebne, miestnosti na plánovanie a potrebné zázemie pre pozemný a letecký personál.

Okrem simulačného výcviku pre personál bude LOM Praha zabezpečovať podľa dohody aj podporu celého životného cyklu vrtuľníkov vrátane vyšších stupňov opráv. Preto jeho špecialisti momentálne v USA absolvujú inštruktáž na technickú údržbu vrtuľníkov.

Obnovenie spôsobilostí

Počíta sa s tým, že Slovensko by malo získať od americkej strany v nadchádzajúcom období celkom 12 kusov nových bojových vrtuľníkov AH-1Z Viper, za vojenskú techniku a výzbroj, ktorú poskytlo Ukrajine (okrem iného MiG-29

a PLRS KUB). V rámci našich ozbrojených síl sú vrtuľníky umiestnené v 51. krídle Prešov. Preto nás zaujímal pohľad jeho veliteľa, plukovníka Mareka Homolu na predpokladaný príchod nových vrtuľníkov, ktoré opäť obnovia po vyradení strojov Mi-24 v roku 2011 tradíciu bojových vrtuľníkov v našich vzdušných silách.

„Vrtuľník prináša novú bojovú spôsobilosť a výrazné zvýšenie obranného potenciálu SR. Avšak vzhľadom na predpokladaný termín dodania bude pre 51. krídlo a Vzdušné sily OS SR veľkou výzvou. Bude treba vyriešiť úlohy spojené s prípravou potrebnej pozemnej infraštruktúry, obstaranie náhradných dielcov, preškolenie a výcvik personálu a jeho nevyhnutné doplnenie regrutáciou novým jazykovo zdatným personálom,“ hovorí veliteľ krídla a dodáva: „V prípade prvých preškolených pilotov a technikov pôjde s určitosťou o personál, ktorým už 51. krídlo disponuje. Výcvik by sa s veľkou pravdepodobnosťou uskutočnil v USA a tento personál by tvoril kostru novej letky. Išlo by v prípade pilotov o budúcich inštruktorov a MTP (maintenance test pilotov).“

Podľa plukovníka Homolu je veľkou výhodou, že sa tento vrtuľník zavádza do výzbroje Armády ČR a preto predpokladá, že sa určite budú hľadať cesty na prípadnú spoluprácu a možnosti spoločného postupu pri obstarávaní náhradných dielcov, ako aj výcviku lietajúceho a technického personálu.

Miroslav Barič, Jozef Žiak

Foto: Bell Helicopter

AH-1Z Viper

dĺžka: 17,75 m
hmotnosť: 5 580 kg
max. hmotnosť: 8 390 kg
cestovná rýchlosť: 300 km/h
posádka: 2
dolet: 690 km
dostup: 6 100 m
výzbroj: 20 mm kanón,
2 615 kg rakiet

Vlani v apríli v areáli pamätníka Háj Nicovô. Druhý odznak zľava symbolizuje príslušnosť k partizánom regiónu Limousin.

Vo Francúzsku za Slovensko

„Dostať sa k francúzskym partizánom nebolo celkom jednoduché, lebo sa báli zradcov, ale napokon ma zobrali za svojho,“ spomenul vlani pán Ondrej Bubniak. Víťaz druhej svetovej vojny a posledný zo Slovákov, ktorí bojovali vo francúzskom protinacistickom hnutí, zomrel 17. marca 2023 vo veku 98 rokov.

„Síce som bojoval
vo Francúzsku,
ale aj za Slovensko,
za Československo.
Tak som to cítil.
Tak to bolo.“

Vo Francúzsku proti nemeckej nacistickej agresii už na začiatku vojny bojovali tisíce Slovákov a Čechov. Vtedajší čs. veľvyslanec vo Francúzsku Dr. Štefan Osuský, rodák z Brezovej pod Bradlom, mal po rozbití Čs. republiky guráž a odvahu vyhlásiť, že nevydá náš zastupiteľský úrad v Paríži Nemcom, ani na príkaz protektorátnej vlády z Prahy, ani na nátlak nemeckých orgánov. Ukázalo sa to mimoriadne dôležité aj pri budovaní čs. vojenských jednotiek vo Francúzsku. Po tom, ako 2. októbra 1939 podpísal s francúzskym premiérom Édouardom Daladierom Dohodu o obnovení Československej armády vo Francúzsku, dňa 17. novembra 1939 v Paríži vydali mobilizačný rozkaz. Týkal sa všetkých tam žijúcich čs. štátnych príslušníkov vo veku od 18 do 50 rokov. Do výcvikového tábora v Agde bolo zakrátko do čs. náhradného práporu odvedených 8 169 čs. vojakov, z toho 3 854 Čechov, 3 810 Slovákov a 871 osôb inej národnosti. Neskôr ich počet stúpol na skoro 14-tisíc. Ondreja Bubniaka sa však táto mobilizácia a obranné ústupové boje ešte netýkali. Bol primladý. Mal len štrnásť. K partizánom sa pridal ako 18-ročný dobrovoľník.

Sila partizánskej taktiky

„Vtedy som bol minimálne rovnako Francúz ako Slovák. Nemeckú okupáciu našej krajiny a nacizmus som nenávidel. Chcel som bojovať,“ spomenul muž, ktorý sa síce ešte narodil na Slovensku, ale už ako osemmesačného ho mamka aj s bratom zobrala do Francúzska. Z Dúbravy na Liptove odišiel totiž za obživou do francúzskych baní jeho otec.

„Chodili sme ako kočovníci od bane k bani. Keď jednu zatvorili, otec hľadal robotu v inej,“ spomenul. „Bola to lopotá, aj preto sme boli silní ľavičiari. Napokon otec fárал v mestečku Saint-Leonard-de-Noblat, kde som vyštudoval gymnázium a pridal sa k partizánom. Rozhodlo za mňa srdce. Do odboja som išiel na bicykli, namiesto jednej onuce som mal okolo nohy omotanú francúzsku zástavu, aby mi ju nenašli.“

Ondrej Bubniak ako partizán v kraji Limousin

So spolužiakom Christianom sa stali súčasťou partizánskej Organizácie ozbrojeného odboja, známej ako maquisti. Chcel bojovať už skôr, ale partizáni ho nezobrali. Nemali dosť zbraní.

„Za najväčší úspech našej jednotky považujem, keď sa nám podarilo vyhodiť do vzduchu niekoľko mostov a komunikácií. Výrazne sme tým sťažili presuny nacistov. Operovali sme v menších jednotkách po pár desiatok mužov. Veľmi nám pomáhali farmári. Bez nich by sme neprežili. Pomáhala nám tiež tamojšia príroda, pahorkatiny a lesy.“

Najdôležitejšia úloha prišla po vylovení spojencov v Normandii po 6. júni 1944. „Vtedy sme od Britov dostali po-

žiadavku, aby sme aspoň na týždeň zadržali postup jednej z nemeckých divízií. Tá sa spolu s ostatnými presúvala na sever k pobrežiu. Jej cieľom bolo zatlačiť spojenecké vojská späť do mora. Našich partizánskych oddielov nebolo proti nemeckej presile veľa, no práve likvidáciou mostov a partizánskou taktikou sa nám ich podarilo zdržať. A to celých desať dní,“ dodal hrdo muž, ktorý v jednom momente len zhodou šťastných náhod unikol istému zajatiu. A ktorého ocenili aj Radom Čestnej légie, vysokým francúzskym štátnym vyznamenaním, ktoré v roku 1802 zriadil ešte Napoleon.

Ondrej Bubniak sa vo Francúzsku zúčastnil aj na záverečných bojoch o kraj Limousin a mesto Limoges. No

ešte pred samotnými bojmi o mesto sa veľmi sa tešil, keď ich partizánska jednotka oslobodila jeden z menších koncentračných táborov pre politických odporcov. Vznikli tam totiž aj otca jeho priateľa Christiana. „Podpíli sme telegrafný stĺp, prerušili spojenie, zaútočili – a stráže sa vzdali.“ Odhodlanie a odvahu možno vyčítať z tváre jeho partizánskej skupiny aj na fotografii z 28. januára 1945 – už po presunutí do Saint-Nazaire západne od Nantes.

Moji spolubojovníci

Francúzske úrady celej rodine Bubniakovcov aj vďaka zásluhám pána Ondreja v odboji ponúkli po vojne občianstvo. V roku 1946 sa však rozhodli pre návrat. „Otec z tých baní vážne ochorel a chcel sa vrátiť domov.“

Viadukt, ktorý francúzski partizáni vyhodili do vzduchu pri meste Bussy

Pán Ondrej Bubniak mal dvoch synov, žil v ústraní, no nie v zabudnutí. Napríklad vlani, keď mal 97 rokov, po tom, ako si prevzal Pamätnú medailu k výročiu SNP a ukončenia druhej svetovej vojny, ktorú mu udelil minister obrany Jaroslav Naď, sa vybral v sprievode riaditeľky rezortného odboru sociálnej politiky Ľubice Fúskovej a vedúceho oddelenia starostlivosti o vojnových veteránov a vojenských dôchodcov Richarda Zimányiho do areálu pamätníka Háj Nicovô. Najskôr sa poklonil pri pamätníku slovenských novodobých veteránov. Hneď na to vyšliapal desiatky schodov nad Liptovský Mikuláš, aby sklonil hlavu pred pamätníkom príslušníkov 1. čs. armádneho zboru, ktorí od januára do apríla 1945 zahynuli pri oslobodzovaní Liptova.

„Ja som síce bojoval vo Francúzsku, ale aj za Slovensko, Československo. Tak som to cítil. Tak to bolo. Takže sú to moji spolubojovníci. Ja som len mal viac šťastia. Prežil som.“

Pavol Vitko

Foto: autor a archív O. B.

Vpravo dolu ako člen odbojovej skupiny dislokovanej pri Saint-Nazaire

Vpád ruskej armády na Slovensko v rokoch 1914 – 1915

Po porážke rakúsko-uhorských armád v Haliči v prvej polovici septembra 1914 sa severný (ruský) front začal približovať ku Karpatom, a teda aj k ich slovenskému úseku.

Ruská armáda v tomto priestore a tejto etape bojov prevzala iniciatívu a napokon sa jej podarilo terénnu prekážku prekonať. Od konca novembra 1914 do prvej dekády mája 1915 sa tak aj Slovensko, presnejšie povedané jeho severovýchodná časť, stalo prvý a posledný raz priamym bojiskom prvej svetovej vojny.

Vyčerpanie, hlad a cholera

Už začiatkom tretej dekády septembra 1914 ustúpili na územie Slovenska pod ruským ofenzívnym tlakom jednotky rakúsko-uhorskej armády. Po neprestajnom pochodovaní v nepriaznivom počasí boli mimoriadne vyčerpané. Hlásenie 102. domobraneckej brigády z obce Ublá zo dňa 22. septembra hovorí o tom, že vzhľadom na žalúdočné problémy, nedostatok ubikácií a menáže, bojaskapnosť brigády je „pochybná“. Viacero vojakov tejto brigády na vyčerpanie dokonca zomrelo. Zároveň sa vplyvom porážky a ústupu prejavila nedôvera vo vzťahu k civilnému obyvateľstvu. 24. septembra 1914 tak v obci Šarišské Čierne zastrelili tamjšieho starostu Michala Baču, ktorý odmietal vypovedať o okolnostiach poplašného bitia na zvon.

Do ústupu vyšších jednotiek rakúsko-uhorskej armády z Haliče na Slovensko negatívne zasiahla súhra viacerých okolností. Pomerne daždivé počasie a nedostatok adekvátnej stravy pre obrovské množstvo vojakov stáli aj za vznikom infekčných chorôb. Jeden z duchovných, ktorý ostal v Stropkove, v spomienkach na koniec septembra 1914 napísal:

Poškodená železničná stanica v Medzilaborciach

„Bože, veď takých vyhladovaných vojakov, ako boli títo muži VII. zboru, som ešte nikdy nevidel, a o to viac som ničoho neľutoval.“ Dôsledkom boli prvé prípady cholery, ktorá sa šírila vo vojsku a potom aj v civilnom sektore. Treba zdôrazniť, že prísnymi hygienickými opatreniami sa podarilo zabrániť pandémie.

Prvé prejavy paniky

Do intenzívneho budovania obrany v karpatských priesmykoch okrem poľných jednotiek, ktoré tam ustúpili, zasiahlo aj Vojenské veliteľstvo v Košiciach. Na prelome septembra a októbra 1914 vydalo rozkaz na prehradenie priestoru v pásme od Užoku po cestnú komunikáciu Bardejov – Gorlice, a to najmä prostredníctvom vlastných náhradných jednotiek. Rozkaz bližšie špecifikoval úlohu jednotiek v pridelených úsekoch, pričom

dôraz bol aj na spravodajskú činnosť, aktívnu produktívnu spoluprácu s civilným sektorom a ochranu vojenských osôb pred nepriazňou počasia. Realita napokon vzhľadom na vývoj, charakter a dĺžku bojov vyzerala inak.

Dňa 13. novembra 1914 dostala ruská 8. armáda generála Alexeja A. Brusilova rozkaz, aby podporila činnosť vlastnej 1. a 3. armády a vytlačila ustupujúce jednotky nepriateľa za karpatské priesmyky. Útok 8. ruskej armády sa začal síce ešte v uvedený deň, no naplno sa rozvinul až 21. novembra. Krok za krokom, v ťažkých podmienkach mrazivej karpatskej jesene vytlačali jednotky ruskej armády rakúsko-uhorské vojská z ich výhodných obranných postavení.

Adekvátne s tým bezpečnostné orgány v Šariši a Zemplíne v polovici novembra 1914 zaznamenali prvé prejavy paniky. Napriek tomu, že ústredné vojenské orgány vydávali pokyny na uvážlivé konanie v prípade evakuácie, realita na miestach ohrozených nepriateľským vpádom bola diametrálne odlišná. Šírili sa správy o sile a rýchlosti postupu ruskej armády znásobené zveličenými informáciami o jej krutosti, najmä „kozákov“.

V posledných novembrových dňoch sa rakúsko-uhorská armáda napokon stiahla z karpatských priesmykov. Do pohraničných obcí tak Zemplína začali vstupovať prvé ruské jednotky. Borov (dnes súčasť Medzilaboriec) a Habura boli napríklad obsadené už 24. novembra 1914.

Vojnový cintorín na vrchu Magura v poľskom úseku Karpát. Jeho autorom bol významný slovenský architekt Dušan Jurkovič.

Línia najväčšej dôležitosti

Podobná a pre rakúsko-uhorskú armádu rovnako nepriaznivá situácia sa čítala aj v susednom Šariši. Dňa 30. novembra 1914 Rusi obsadili Zborov. Tým bol bezprostredne ohrozený aj Bardejov, pádu ktorého nebolo možné zabrániť. Ruská armáda do tohto historického mesta prenikla po krátkom boji už 1. decembra 1914. Ruský ofenzívny tlak bol taký prudký a rýchly, že nestihli odísť evakuovať ani dôležité komodity. Mešťanosta takisto zostal na svojom mieste, keď okolo 14:00 nepriateľ vťahal do mesta. Rakúsko-uhorský 9. zbor po neúspechu v obrannom boji o Bardejov ustúpil až k Raslaviciam, pričom jeho bojová hodnota bola len minimálna.

Úsek Prešov – Bardejov operujúca 3. rakúsko-uhorská armáda, ktorá niesla hlavné bremeno obranných bojov na Slovensku v rokoch 1914 – 1915, považovala za „líniu najväčšej dôležitosti“. Pád Bardejova, odkiaľ viedla železničná trať do Prešova, primäl velenie rakúsko-uhorskej armády k sérii ďalších opatrení. V rovnaký deň (1. decembra 1914) vo večerných hodinách boli vydané rozkazy na evakuáciu vojenských posádok s náhradnými jednotkami v Prešove a dokonca aj Košiciach. Evakuované tak bolo aj košické Vojenské veliteľstvo, ktoré po niekoľkých dňoch presunu začalo svoju ďalšiu činnosť až v meste Stoličný Belehrad (Székesfehérvár). Tieto presuny boli rýchlosťou realizácie mnohými civilistami vnímané ako „útek“ a vydanie napospas „moskaľom“.

Požiare a násilnosti

Panika dosahovala veľké rozmery aj v Prešove. Viacerí, najmä zámožní obyvatelia narýchlo, len s najnutnejšími vecami utiekli k príbuzným do vnútrozemia. Hoci sa z Bardejova vplyvom úspechu v bitke pri Litmanovej začali Rusi sťahovať 8. decembra, v pohraničných karpatských vrchoch na dnešnom slovensko-poľskom pomedzí si vybudovali pásmo obrany.

Jeden z obnovených vojnových cintorínov na východnom Slovensku (Zbierka Martina Drobňáka)

Bojmi poškodený kaštieľ v Zborove

Na konci prvej a začiatkom druhej decembrovej dekády 1914 boli po prvýkrát zaznamenané škody, požiare a iné „násilnosti“, ktorých sa pri ústupe v Šariši dopustila najmä vlastná, teda rakúsko-uhorská armáda. Úradníci to neraz trpkou konštatovali v správach pre hlavných županov. Dňa 10. decembra 1914 sa napríklad poukazovalo na hrozbu hladomoru v okrese Giraltovce, ak nedôjde k intervencii štátu, a takisto nutnosť tvrdiť trestateľ poklesky vlastnej armády. Podobné hlásenie s alternatívou hladomoru bolo spísané aj v obci Lubotín, ktorá vyzerala tak, akoby cez ňu Rus „aspoň dvakrát bol býval tiahol“. V januári 1915 zasa farár v obci Becherov skoncipoval sťažnosť na neúmerné rekvirácie krmovín rakúsko-uhorskou armádou. Objavilo sa tu dokonca kritické konštatovanie, že časť spoločnosti pozná vojnu len na základe toho, čo sa o nej píše v novinách.

Účinnosť ruských kapcov

Medzitým v slovenských Karpatoch naďalej prebiehali intenzívne boje. Z početných hlásení vyplynuli viaceré poznatky o ruskej armáde. Napríklad hlásenie

z 25. marca 1915 obsérne charakterizuje ruskú 12. divíziu dislokovanú v úseku Kurimka – Potoky. Predmetom rakúsko-uhorského záujmu bola najmä jej výzbroj (pušky, guľomety, ručné granáty atď.) ale aj výstroj. Kvalitu jednoduchých ale účinných ruských zimných kapcov, ktoré zabráňovali omrzlinám, potvrdzovali napríklad aj rakúsko-uhorskí lekári, keď túto obuv získali ako korisť.

Boje sa na severovýchodnom Slovensku skončili až koncom prvej dekády mája 1915 pod vplyvom úspešnej ofenzívy centrálnych mocností pri Gorliciach. Napríklad, peší pluk 85 dostal rozkaz na prenasledovanie ruského nepriateľa až 8. mája, pričom ešte v ten deň sa vydal na pochod z obce Príslop v smere Stakčín – Ruské. Boje sa tak definitívne vzdávali z územia Slovenska. Nastal čas bilancovania niekoľkomesačných bojov.

O správaní civilného obyvateľstva v čase ruského vpádu existuje množstvo správ. Boli na jednej strane zaznamenané prejavy podpory ruskej armády, na druhej strane úsilie a podpora armády rakúsko-uhorskej. Ďalej sa ukázala slabá cestná a železničná sieť v regióne Šariša a Zemplína. Citeľne napríklad chýbali plánované komunikácie Giraltovce – Stropkov (cesta) a Bardejov – Zborov, resp. Kapušany – Medzilaborce (železnice). Existujúce komunikácie boli pritom vystavené neúmernému zaťaženiu v dôsledku vojenských transportov, ktoré museli dostať prednosť pred civilnou dopravou. Bodkou boli exhumatívne a rekonštrukčné práce, ktoré trvali do konca prvej svetovej vojny. Obrovské straty rakúsko-uhorskej armády, ktoré utrpela v bojoch v Karpatoch, mali v konečnom dôsledku aj vplyv na stratu jej prestíže, a to najmä vo vzťahu k nemeckému „spojencovi“.

Mgr. Peter Chorvát, PhD.
Vojenský historický ústav

Špinavá melódia skupiny **WAGNER**

Vojna v susednej Ukrajine nám odhalila viac temných stránok patologickej ruskej krutosti, ktorej sú vystavení Ukrajinci pri svojej obrane.

V tomto prípade nejde o individuálne zlyhania v radoch ruskej armády. Hovoríme o skupine, ktorá vystupuje inštitucionalizovane, organizovane a nehanbí sa propagovať svoju značku. Tento článok je venovaný jednej z najvýznamnejších ruských súkromných značiek – vojenskej skupine Wagner.

Zločinecká akciovka

Na jej čele je miliardár, známy ako „Putinov osobný šéfkuchár“, Jevgenij Prigožin – človek, ktorý bol v osemdesiatych rokoch trestaný za kriminalitu, no dnes je úspešným ruským podnikateľom. Navonok nezaujímavý gastrobiznis pre najvyšších predstaviteľov Ruskej federácie okorenil o biznis s krvou, ktorý mu priniesol skutočný úspech.

Založenie skupiny možno datovať do roku 2014 počas obdobia rozvoja hybridnej vojny na Ukrajine. Do poslednej chvíle fungovala ako nepriznaná skupina v zákulisí Kremľa. Zvrat nastal od druhej polovice minulého roka, odkedy je spoluzodpovedná za útočné akcie Rusov v Bachmute alebo Soledare, a to prostredníctvom tisícok súkromne najatých žoldnierov. Od leta 2022 sa skupina Wagner stala silnou PR značkou ruskej propagandy. V ruskej televízii sa objavili príbehy o úspechoch žoldnierov, ktoré ich postavili do pozície elitnej zložky ruskej armády.

V súčasnosti je skupina zaregistrovaná ako akciová spoločnosť. Dnes nie je vylúčené, že Wagnerovci sú vyzbrojení ťažkým delostrelectvom a dokonca bojovými lietadlami, ktoré obsluhujú naverbovaní žoldnieri, ako aj to, že sú zásobovaní strelivom z krajín tretieho sveta, napr. Severnej Kórey. Ozbro-

jená formácia otvorene verbuje žoldnierov spomedzi odsúdených za vraždy a lúpeže priamo vo väzniciach. Prigožin síce amnestovaných upozornil, aby sa nesnažili šliapnúť na zlé chodníčky, ale len naivný človek môže veriť, že sa títo „statoční“ chlapi nevrátia k svojim „temným činom“. Ekonomická

situácia v Rusku a masová nezamestnanosť totiž nedávajú takýmto ľuďom žiadnu šancu žiť usporiadaný život. Našťastie si títo dobrovoľní zabijaci „výlet na Ukrajinu“ neužívajú a padajú medzi prvými. Taktiež sú pod palbou kritiky a diskreditácie, no ruská legislatíva nemá problém s vypracovaním návrhov o vine a treste za „diskreditáciu“ bojovníkov podľa požiadaviek šéfkuchára.

Wagnerovci otvorene kritizujú vrchné velenie ruských ozbrojených síl vrátane náčelníka ruského generálneho štábu, generála Valerija Gerasimova. 20. januára

tohto roku označil Biely dom skupinu Wagner za „nadržanú zločineckú organizáciu“, podporujúcu vojnu na Ukrajine, čo umožňuje uvaliť nové sankcie na jej členov, ako aj obmedziť podnikanie so smrťou po celom svete.

V poslednej dobe sa šéf Kremľa prestal spoliehať len na Wagnerovcov. Ich bachmutske „úspechy“ doslova odstránil z playlistu klamstiev vo svojich prejavoch. Ozbrojené sily Ruskej federácie obmedzili vojenskú a finančnú podporu skupine, na čo sa Prigožin neustále verejne sťažuje. Kremľ zintenzívňuje vytváranie vreckových armád. Na pozadí slávy špinavej melódie vznikla Šojguom kontrolovaná skupina, ktorá prevzala časť príkazov Kremľa za bojové misie. Prigožin prišiel aj o spojenca

Majiteľ súkromnej armády Jevgenij Prigožin

Nie je vylúčené, že regrutácia Wagnerovej skupiny prebiehala aj na Slovensku.

ako je Kadyrov, ktorý svoje oficiálne väzby s Kremľom považuje za výhodnejšie ako politické vzťahy s outsiderom. Vplyv a efektívnosť vojenských operácií Wagnerovcov na Ukrajine klesá. Po týchto neúspechoch Prigožin verejne vyhlásil, že ukončí koncert na Ukrajine a svoje turné začne opäť v Afrike.

Od Sýrie cez Afriku...

Toto označenie má svoje opodstatnenie. Wagnerovci nie sú len na Ukrajine. Počas svojej existencie pôsobili v rôznych konfliktných zónach vzdialenejších od Ruska. Ich hlavným poslaním je destabilizovať bezpečnosť v Európe a jej susedstve, a to predovšetkým v Afrike. Od roku 2015 formácia Wagner poskytuje vojenskú podporu proruskému režimu Bašára Asada, najmä počas občianskej vojny v Sýrii. Aj keď sa Wagnerovci hlásili za „lovcov ISIS“, ich hlavným terčom boli členovia protiasadovskej opozície. Existujú dôkazy, že zločinecký a sadistický rukopis skupiny sa stal všeobecne známym práve v súvislosti s jeho „pôsobením“ v Sýrii.

Dokonca aj počas vojny na Ukrajine sa ruskí žoldnieri stali nástrojom silnej neokoloniálnej expanzie Kremľa do afrických krajín. V súčasnosti Putinov režim účinne kontroluje Stredoafrickú republiku a Mali. Využíva ich zdroje na dosiahnutie nelegálnych ziskov na podporu vojnových ťažení, najmä na Ukrajine. Do aktivít Wagnerovcov v Afrike zasiahol aj samotný Facebook, a to tým, že im pozastavil účty, ktoré sa pokúšali zasahovať do domácej politiky a boli prepojené na ruského podnikateľa. Aj tu Kremľ presadzuje svoju neokoloniálnu politiku ako za čias ZSSR pod antikoloniálnymi heslami. Glorifikácia Ruska ako „životaschopného partnera“ a „alternatívy k Západu“ je jedna zo známych pesničiek obohrajanej platne ruskej propagandy.

...až po Balkán

Ďalšou krajinou, ktorá neušla pozornosti Wagnerovských predátorov, je Srbsko. Aktivita ruských militantov na Balkáne vyvolala znepokojenie amerického ministerstva zahraničia. Americký poradca diplomatických služieb Derek Chollet upozornil na informačnú podporu RT (Russian Today) pri náboře srbských žoldnierov do vojny na Ukrajine. Samotný srbský prezident Aleksandar Vučić, známy svojím proruským postojom, bol nakoniec nútený zareagovať v prospech Ukrajiny. Dnes sa nedá vylúčiť aj to, že ich regrutácia prebiehala na Slovensku. Dokonca reklama na nábor bola umiestnená aj na známej pornostránke.

Globálny terorista

Okrem iného má šéfkuchár Putina v menu à la carte aj vlastný recept, a to „troliu farmu“. Prigožinskí „trolovia“ dokonca zasahovali do volieb v USA v roku 2016, k čomu sa sám priznal aj šéfkuchár: „zasahovali sme, zasahujeme a budeme zasahovať. Starostlivo, precízne, chirurgicky a po svojom, ako vieme“. Vyhrážky a teroristické metódy sú pre Wagnerovcov celkom príznačné. V novembri 2022 chladnokrvne popravili kladivom svojho bývalého kolegu Jevgenija Nužina. Snáď najkurióznym pokusom o manipuláciu boli prokremelské dezinformačné kanály na sociálnych sieťach, ktoré šírili video zobrazujúce manipuláciu s puzdrom na husle na pôde Európskeho parlamentu, v ktorom bolo rovnaké kladivo, ktorým zabili Nužina. V skutočnosti neexistuje žiadny dôkaz o tom, že sa takáto zásielka niekedy uskutočnila, no video možno považovať za chaotický pokus o zastrašenie západných predstaviteľov.

Prigožin sa po neúspechoch neustále snaží získať Putinovu dôveru a dokázať všetkým, že on je hlavným záchrancom Ruska. V kútiku duše verí, že sa Putin zo svojej armády sklame a opäť mu „zalichotí“ ako svojmu šéfkuchárovi. Prigožin má očividne vážne politické ambície, ktoré Kremľ zámernie živil s cieľom zastrašiť demokratický svet, ako aj zvyšky opozície v samotnom Rusku. Rozpor medzi veliacim personálom a súkromnou vojenskou formáciou svedčí o slabosti Putinovej moci a výrazných problémoch na ukrajinsko-ruskom fronte. Šéf Kremľa nedokáže kontrolovať svojich podriadených a zastaviť ich boj o mocenské sídlo v postputinovskom Rusku. Je len otázkou času, kedy bude Putin prekážkou na naplnenie jeho túžob. Z globálneho hľadiska je však Prigožin, tak ako aj Putin, jeden z najnebezpečnejších teroristov na svete a je najvyšší čas oboch poslať na smetisko dejín.

Peter Ihnatišin

riaditeľ odboru pre hybridné hrozby
a strategickú komunikáciu MO SR • Foto: TASR, SITA

Pomenovanie Wagnerovci vzniklo na základe prezývky jedného zo zakladateľov súkromnej vojenskej skupiny, dôstojníka ruskej armády a neonacistu Dimitrija Valerijoviča Utkina, zvaného „Vágner.“ Meno si vybral podľa hudobného skladateľa Richarda Wagnera, ktorého tvorbu obdivoval aj Adolf Hitler.

Reprezentantka v kickboxe a thajskom boxe desiatnička Monika Chochlíková:

Vulkán spod Matúšovho hradu

„Je úžasné, čo všetko ste urobili pre reprezentáciu Slovenska a Dukly, a zároveň je skvelé, akým ste vzorom pre mladú generáciu, pretože o čo viac sa budú mladí venovať športu, o to menej bude problémov z hľadiska ich výchovy, kriminality a o to viac budú zdravší,“ ocenil minister obrany Jaroslav Nad' úspechy majsterky sveta v kickboxe a thajskom boxe Moniky Chochlíkovej.

zlatá olympijská medaila v rámci neolympijských športov.

Vaše najväčšie sklamanie?

V roku 2019 som bojovala o svetový titul organizácie Enfusion v K1. Celá hala, moji tréneri a aj ja som si myslela, že výhra je jasne moja. Rozhodcovia sa rozhodli inak. Nechápal to nikto, nechápem to doteraz, aj keď som si pozrela ten zápas dvadsaťkrát.

Ako sa to dá rozdávať?

Ťažko. Keď prehráte a víťaz, že súper bol lepší, to sa dá nejako zniesť. Niekoľko nocí som nespala. Trochu pomôže čas.

Medzinárodná asociácia Svetových hier vybrala v januári celkovo 23 jednotlivcov a 12 kolektívov do ankety o najlepšieho športovca sveta v neolympijských športoch. Aký mala priebeh?

Nominovala ma IFMA, svetová asociácia thajského boxu. Už len to som vnímala ako veľké ocenenie a úspech. Anketa fungovala tak, že každých 24 hodín ste mohli dať svoj hlas dvom športovcom. Favoritovi dva body a ďalšiemu jeden. Za prvých 10 dní postúpilo 10 najlepších do finále. Pokračovalo sa s vynulovaným skóre. Dostala som asi 20-tisíc hlasov a o približne 100 bodov som skončila na druhom mieste. Fakt tesnota! Prvá skončila reprezentantka Kolumbie. Robí frisbee, teda lietajúci tanier. Kolumbia je obrovská krajina, jednoducho nás prehlasovali...

Aký je rozdiel medzi kickboxom a thajským boxom?

V thajskom boxe sa môže robiť všetko čo v K1, plus sú povolené údery lakťami či dlhý klinč.

Čo je to dlhý klinč?

Laicky povedané, keď sa dvaja súperia v ringu držia v chvate okolo krkov, udierajú sa kolenami a snažia sa tak druhého strhnúť na zem. V K1 je dovolený len úder jedným kolonom a klinč trvá pár sekúnd. V thajskom boxe je naopak dlhý klinč jedným z ťažísk tohto športu. A ak sa v K1 bojuje väčšinou 3x2 minúty a v thajskom boxe sú to 3x3 minúty.

Z ktorých krajín pochádzajú vaše najsilnejšie súperky?

Thajsko, Rusko, Maroko.

Keď si M. Chochlíková 4. apríla prevzala z rúk šéfa rezortu Pamätnú medailu ministra obrany SR III. stupňa (bronzovú), poskytla rozhovor redakcii Obrana:

Kedy vznikla vaša prezývka Volcano, teda sopka?

Nie je to tak dávno, v roku 2020 a bolo to celkom spontánne. Vymyslel ju môj priateľ a tréner Tomáš Tadleánek. Ja som totiž bežne pokojný človek. No keď ma niečo našťve, tak viem poriadne vybuchnúť. Aj v zápase. Keď dostanem nejaký úder alebo kop, ktorý nestihnem vykryť, tak ma to našťartuje. Chcem to vrátiť, ale stoná-sobne viac.

Máte výbušnosť a šport v génoch?

Výbušnosť určite áno. No a čo sa týka športu, tatino robil do konca strednej školy hokej a mamina hádzanú.

Prečo ste sa rozhodli pre bojové športy?

Ony si skôr vybrali mňa. Rodičia ma dali najskôr na tanec a gymnastiku, ale to len

aby som sa hýbala. Nič mi to nehovorilo, no karate ma oslovilo už od šiestich rokov. Keď som mala 16, prešla som na thajský box.

Na aké etapy by ste rozdelili svoju športovú kariéru?

V roku 2012 som začala trénovať thajský box, no už o dva roky som mala také problémy s chrbtom, že mi v 18. rokoch odporučili ukončiť kariéru. Na to som ale príliš tvrdohlavá. Prešla som preto na kickbox, disciplínu K1, pretože tá nezaťažovala tak chrbát ako thajský box. V roku 2016 som vyhrala v K1 prvý titul majsterky Európy. Potom som znovu vyhrala Európu v K1 a podarilo sa mi vyhrať aj ME v thajskom boxe. V roku 2019 som sa stala prvý raz v K1 majsterkou sveta. V roku 2020 som mala prvý zápas v MMA, v druhej najväčšej svetovej organizácii zmiešaných bojových umení. Majsterkou sveta v thajskom boxe som sa stala v roku 2021. No a vlani v americkom Birminghame to bolo v thajskom boxe zlato zo svetových hier. Je to akoby

Štartujú teraz vo vašich asociáciách aj Rusky?

Je to komplikované. Minulý rok nemohli. Tento rok na juniorských majstrovstvách Európy už súťažili, ale niektoré krajiny na protest šampionát bojkotovali. Teraz sa riešia nasledujúce súťaže, svoje stanovisko k športovcom Ruska a Bieloruska vydal Medzinárodný olympijský turnaj. Uvidíme.

Vašou sparingpartnerkou na svetové hry bola však Ukrajinka...

Volá sa Anastasia Kulinich. Bola skvelá. Aj je. Z Ukrajiny utiekla kvôli vojne. Na svetové hry sa pripravovala v Česku, ale o váhovú kategóriu nižšie, pričom je topka vo svojej váhe do 52 kg. Keď sme sa to dozvedeli, dokázali sme ju stiahnuť na Slovensko. Napokon sme obe získali zlaté medaili.

Keďže všetky tie údery, chvaty, kopy naozaj nepôsobia jemne, ako „chuti“ váš deň po turnaji?

Podľa toho či som vyhrala. Ak áno, vtedy sa tá bolesť dá zniesť a je dokonca vcelku príjemná. Viem, že to za to stálo. Keď prehrám, tak bolesť naozaj bolí, lebo nemá príchut víťazstva.

Zranenia?

Operovali mi koncom januára rameno. Vlni sa bolesť stupňovala a koncom roka sa už nedala vydržať. A nič mi nepomáhalo. Teraz, začiatkom apríla, už trénujem na 95 percent. Verím, že na májové majstrovstvá sveta budem pripravená v plnej zbroji.

Rehabilitácie?

Tesne po operácii som začala rehabilitovať s fyzioterapeutkou Jankou Šmídákovou z Dukly. Dokáže ma zobrať aj o ôsmej večer, je skvelá. Chodí so mnou aj na plaváren a tam mi uvoľňuje rameno. Aj vďaka nej sa mi s rehabilitáciou darí.

Čo vo všeobecnosti pre vás znamená zázemie Dukly?

To bol môj sen, aby som sa do nej dostala. Spájam si ju s najúspešnejšími špor-

tovcami našej krajiny a to, že môžem byť v klube s nimi, znamená pre mňa obrovskú motiváciu. Som rada, že starostlivosť VŠC sa premietla aj do mojich medailí.

Váš tréner a zároveň partner je tiež v Dukle...

Tomáš bol v roku 2017 tretí na majstrovstvách sveta v K1 a istý čas bol svetovou jednotkou, takže aj preto som rada, že je stále vedľa mňa. No a to, že je v Dukle, je pre nás obrovská pomoc. Môže sa venovať trénerstvu naplno a ja môžem naplno bojovať.

Predzápasový tradičný tanec symbolizuje poďakovanie trénerom, sparing partnerom, rodine aj Dukle

Trénujete v Trenčíne a aj tam začala Dukla rekonštruovať svoje priestory...

Dukla čo sa týka rekonštrukcií urobila obrovský kus práce v Banskej Bystrici aj

inde a je super, že po dlhých rokoch prišiel na rad aj Trenčín. Hala bola extrémne zastaraná, sociálne zariadenia boli v katastrofálnom stave, pôsobilo to veľmi zle. Sociálky sú už rekonštruované, areál je oplostený, zvonka hala vyzerá celkom dobre, čiastočne je rekonštruovaná regeneračná linka. Ako nám sľúbil minister obrany, rekonštrukcia dukláckej haly v Trenčíne bude pokračovať.

Žijeme v čase rôznych hoaxov a na Slovensku dokonca spôsobili paniku medzi niektorými mladými aj falošné povolávacie rozkazy. Vy ste pritom do ozbrojených síl vstúpili dobrovoľne.

Treba si overovať informácie a vytvoriť si komplexnejší obraz, ako zo statusov na facebooku. Pre mňa byť v uniforme ozbrojených síl je veľkou ctou a veľmi sa z nej teším. Zároveň držím palce všetkým našim vojakom, ktorí robia skvelú prácu a ja vo VŠC môžem bojovať aj za nich.

Ste bojovníčka, ale aj žena...

Donedávna som niektoré tie ženské veci neriešila, nemala som na to ani čas, ani peniaze. V ostatnom čase si už v tomto smere dávam celkom záležať. Viem, že moje telo sa mi o 15 – 20 rokov poďakuje. Takže veľmi rada relaxujem na kozmetike, dávam si urobiť nechty a tak podobne. Veď keď už reprezentujem našu Duklu aj Slovensko, tak nech vyzerám k svetu... (smiech).

Tento január pripadli vaše narodeniny na piatok trinásteho. Bude to teda úspešný rok? A máte pred zápasom nejaký predzápasový suvenír alebo rituál?

Ten piatok trinásteho sa teraz naozaj skomplikovalo zopár vecí, ale to bola len náhoda, ja na naň neverím. A rituály? Určite nie som závislá na nejakom plyšákoví či retiazke. Mám len svoju typickú rozcvičku. No a v thajskom boxe máme takú tradíciu, že si dáme pred zápasom na hlavu mongkon, čiže čelenku – a s ňou vstúpime do ringu, aby sme vzápätí absolvovali tradičný tanec wai-khru. Symbolizuje poďakovanie trénerom, sparing partnerom, rodine a všetkým, ktorí sa podieľali na mojej príprave. Teda aj Dukle. Priznám sa, ten tanec ma nabudí do boja.

Čo vás tento rok čaká?

Ak už budem v poriadku, tak majstrovstvá sveta v thajskom boxe v Thajsku, ktoré budú zároveň oslavami 30. výročia vzniku našej federácie a bude to zrejme top turnaj v histórii nášho športu. Európske hry budú v júni v Poľsku, potom organizujeme naše podujatie v Trenčíne. V októbri zabojujem na svetových bojových hrách v Saudskej Arábii a v decembri budú majstrovstvá Európy v Grécku.

Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelment a archív M. Ch.

CHCEŠ BYŤ VOJAK?

Máš záujem stať sa súčasťou jednej z naj dôveryhodnejších inštitúcií v našej krajine? Prečítaj si odpovede na niekoľko najčastejších otázok záujemcov o prácu v Ozbroyených silách SR.

AKO SA STAŤ PROFESIONÁLNYM VOJAKOM?

Najskôr si treba podať žiadosť o vstup do Ozbroyených síl SR. Nájdeš ju na webe budemvojak.sk (hľadaj v sekcii Aktuálne prijímacie konania – Prijímacie konanie do prípravnej štátnej služby alebo dočasnej/stálej štátnej služby). Stiahneš si tam žiadosť, ktorú vyplníš, podpíšeš a pošleš ju klasickou poštou na adresu niektorej zo šiestich regrutačných skupín (adresy nájdeš na webe budemvojak.sk v sekcii Kontakty). Alebo ju pošleš elektronicky na e-mailovú adresu ktorejkoľvek regrutačnej skupiny, nezabudni však pripojiť kvalifikovaný digitálny podpis. Zároveň regrutačnej skupine zašleš aj potvrdenie od lekára, že sa môžeš zúčastniť preskúšania z fyzickej zdatnosti (toto tlačivo nájdeš opäť na webe budemvojak.sk alebo ti ho poskytne regrutačná skupina).

Čatár Slavomír Haládik z Regrutačnej skupiny Nitra záujemcom však odporúča navštíviť niektorú zo šiestich regrutačných skupín (Košice, Prešov, Banská Bystrica, Trenčín, Nitra, Žilina), kde ti so všetkým poradia alebo potrebné dokumenty aj vytlačia. Môžeš navštíviť aj jedno z 25 miest prvého kontaktu, ktoré sa nachádzajú vo vojenských útvaroch v rámci celej SR, kde ti podajú pomocnú ruku. Ich adresu nájdeš rovnako na stránke budemvojak.sk.

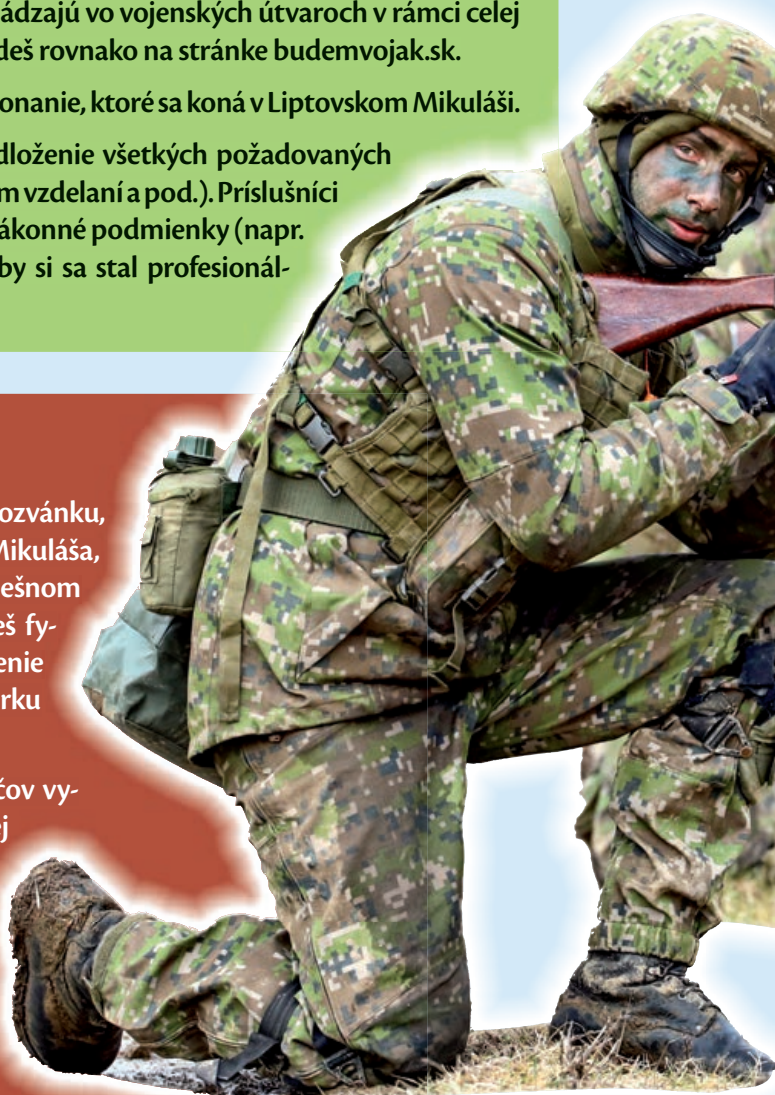
Vzápätí ti príde poštou pozvánka na prijímacie konanie, ktoré sa koná v Liptovskom Mikuláši.

Ak splníš predpoklady, dostaneš pokyn na predloženie všetkých požadovaných dokladov (napr. životopis, doklady o dosiahnutom vzdelaní a pod.). Príslušníci regrutačnej skupiny preveria, či spĺňaš aj ďalšie zákonné podmienky (napr. bezúhonnosť, spoľahlivosť vzdelanie a pod.), aby si sa stal profesionálnym vojakom.

Z ČOHO SA SKLADÁ PRIJÍMACÍ PROCES?

Najneskôr sedem dní pred prijímacím konaním dostaneš pozvánku, aby si sa dostavil na Personálny úrad OS SR do Liptovského Mikuláša, kde absolvuješ psychodiagnostické vyšetrenie. Po jeho úspešnom zvládnutí nasleduje previerka fyzickej zdatnosti. Keď prejdeš fyzickým preskúšaním, dostaneš termín na lekárske vyšetrenie do Ústrednej vojenskej nemocnice SNP – FN v Ružomberku a doložíš potrebné doklady regrutačnej skupiny.

„Potom prijímacia komisia zo všetkých úspešných uchádzačov vyberie tých najvhodnejších,“ vraví čat. Haládik z Regrutačnej skupiny Nitra. Úspešní kandidáti absolvujú základný vojenský výcvik. Výnimkou sú všetci tí, ktorí už v minulosti vykonávali štátnu službu v OZ (ako príslušníci polície, finančnej správy, záchranných zborov alebo ako vojaci) a po rozhodnutí o prijatí nastúpia v určenom termíne priamo do vojenských útvarov.

AKO PREBIEHAJÚ PSYCHOTESTY?

„V rámci psychodiagnostického vyšetrenia sa posudzujú kognitívne predpoklady, ako pozornosť, psychomotorické tempo či pamäť, intelektové predpoklady a osobnostné a interpersonálne predpoklady, ako správanie, názory či postoje,“ hovorí hlavná psychologička OS SR pplk. Oľga Jančová Koháryová. Psychodiagnostické vyšetrenie trvá približne 4 až 5 hodín (s pravidelnými prestávkami), preto je podľa nej vhodné priniesť si so sebou jedlo a pitie.

„Samozrejme, je dôležité nepodceňovať význam dostatočného odpočinku a spánku pred samotným vyšetrením, ak uchádzač cestuje zďaleka, je dobré zväziť ubytovanie deň vopred,“ dodáva hlavná psychologička.

O výsledkoch psychodiagnostického vyšetrenia (schopnosti a vlastnosti pre konkrétnu pracovnú činnosť) uchádzača informuje samotný psychológ.

AKO SA POSUDZUJE ZDRAVOTNÁ SPÔSOBILOSŤ?

Vo všeobecnosti platí, že budúci profesionálny vojak musí byť vo výbornom zdravotnom stave. Rotný Andrej Žilík z Regrutačnej skupiny Nitra upozorňuje, že posúdenie zdravotného stavu môže vykonať iba posudkový lekár v Ústrednej vojenskej nemocnici SNP – Fakultnej nemocnici v Ružomberku. Postupuje podľa vyhlášky Ministerstva obrany SR č. 446 z roku 2022, je dostupná na adrese <https://www.mosr.sk/vyhlasaky-ministerstva-obrany-sr>.

Pri špecifických vojenských funkciách sa požiadavky na posudzovanie zdravotnej spôsobilosti rôznia. Ak chce byť napríklad členom Čestnej stráže ozbrojených síl alebo Čestnej stráže prezidenta, musí mať minimálnu výšku 183 cm. Aj piloti alebo riadiaci letovej prevádzky, musia spĺňať ešte prísnejšie kritériá a ich zdravotný stav posudzujú v špecializovanom lekárskom pracovisku v Sliachi.

ČO OČAKÁVAŤ OD TESTOV FYZICKEJ ZDATNOSTI?

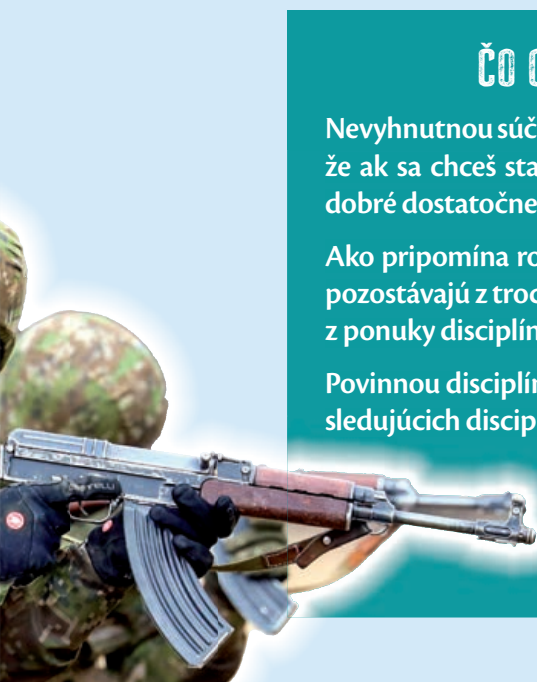
Nevyhnutnou súčasťou prijímacieho procesu sú testy fyzickej zdatnosti. Je pochopiteľné, že ak sa chceš stať profesionálnym vojakom, musíš byť vo výbornej kondícii. Preto je dobré dostatočne dopredu na sebe „zamakať“.

Ako pripomína rotný Andrej Žilík z Regrutačnej skupiny Nitra, testy fyzickej zdatnosti pozostávajú z troch disciplín, pričom jedna je povinná a pri ďalších dvoch si môžeš zvoliť z ponuky disciplín, ktorá ti viac vyhovuje.

Povinnou disciplínou je beh na 12 minút u mužov aj u žien. K nej si vyberieš z dvoch nasledujúcich disciplín:

Muži: ľah-sed s otáčaním trupu alebo zhyby na hrazde, člnkový beh 10×10 metrov alebo beh na 60 m.

Ženy: ľah-sed alebo skok z miesta, člnkový beh 10×10 metrov alebo beh na 60 m.

(ml) • Foto: Ivan Kelement

ČO MA ČAKÁ NA ZÁKLADNOM VOJESKOM VÝCVIKU?

Cieľom základného vojenského výcviku je pripraviť budúcich profesionálov na výkon základných funkcií v útvaroch a zariadeniach Ozbrojených síl SR. Musíš rátať s tým, že výcvik je náročný. Očakáva sa od teba dodržiavanie disciplíny, skoré ranné vstávanie je samozrejmosťou, rovnako ako to, že si budeš stále zlepšovať fyzickú kondíciu a vzdelávať sa. Počas ZVV ťa čaká napríklad teoretická a praktická príprava súvisiaca s ovládaním osobných strelných zbraní a granátov, získaš základy taktiky, poskytnutie prvej pomoci, absolvuješ výcvik prežitia, zlepšíš si fyzickú výkonnosť, naučíš sa zvládnuť zvýšený psychický a fyzický tlak pri plnení rôznych výcvikových úloh, ale aj

mnoho ďalšieho. Na záver absolvuješ personálny pohovor, kde ti ponúknu konkrétnu pracovnú pozíciu – na základe tvojho vzdelania, odbornosti a skúseností, ale tiež podľa výsledkov výcviku.

Základný vojenský výcvik trvá sedem týždňov a končí sa slávnostnou vojenskou prisahou. Ak si kadetom – študentom, po absolvovaní ZVV pokračuješ štúdiom v Akadémii zbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Ak máš už za sebou štúdium na civilnej vysokej škole a máš namierené do dôstojníckeho zboru, pokračuješ dôstojníckym kurzom. Ak pokračuješ v ozbrojených silách ako člen mužstva, čaká ťa odborný výcvik.

Neurónové siete verzus ľudský mozog

Analytici odboru pre hybridné hrozby a strategickú komunikáciu Ministerstva obrany SR upriamujú pozornosť aj na riziká a možnosti, ktoré prináša do informačnej vojny umelá inteligencia.

Pozornosť širokej verejnosti sa dnes sústreďuje na prelomovú technológiu umelej inteligencie (AI). Tá je v súčasnosti dostupnejšia než kedykoľvek predtým. Za jej vývojom stoja technologické giganty, ktoré tak bojujú o nových zákazníkov. Jedným z najdiskutovanejších je chatbot GPT spoločnosti OpenAI, ktorý dokáže vytvárať dômyselné texty a odpovedať na otázky v takmer akomkoľvek jazyku. Na sociálnych sieťach koluje medzi ľuďmi množstvo obrázkov vytvorených pomocou nástroja Midjourney a iných neurónových sietí. Výstupy z takýchto nástrojov pôsobia hodnoverne a bežní ľudia ich už nevedia rozoznať od reality.

Dobrý sluha

AI má predovšetkým veľký potenciál nielen na vytváranie, ale aj spracovanie obsahu. V rámci boja proti dezinformáciám sa súčasné moderné pracoviská nezaobídu bez jej využitia na monitorovanie a analýzu informačného priestoru a online publikácií. Obmedzený ľudský kapitál v tomto prípade ťahá za kratší koniec. AI pomáha efektívnejšie identifikovať trendy v informačnom priestore, sledovať zmeny v reakcii používateľov na sociálnych sieťach a identifikovať hrozby, ako sú ne-

návisťné prejavy, informačné operácie a pod. Môže byť použitá na identifikáciu dezinformácií, analýzu dezinformačných kampaní a tvorbu adekvátnej reakcie a protiopatrení. Má tiež obrovský potenciál na využitie aj zo strany štátu v rámci strategickú komunikáciu.

Ďalšou možnosťou využitia neurónových sietí je podrobná analýza obrázkov, ktorá umožňuje rýchlo identifikovať neprijateľný a škodlivý obsah alebo nájsť ich pôvodcu v informačnom priestore. Sofistikovaná neurónová sieť, ktorá dokáže identifikovať obsah vytvorený menej dokonalejšou neurónovou sieťou, bude pre vývojárov výzvou. V súčasnosti dostupné nástroje umožňujú pomocou AI rozlišovať medzi prirodzenou a koordinovanou distribúciou obsahu, posudzovať vplyv rôznych účtov používateľov sociálnych sietí na publikum, odlíšiť botov od skutočných používateľov a pod.

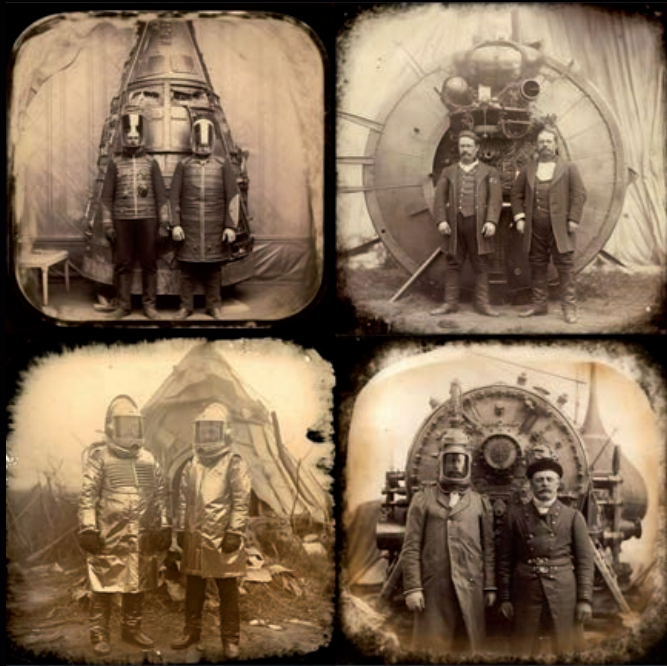
Neurónové siete disponujú čoraz dokonalejšou schopnosťou vytvárať grafický, textový a audiovizuálny obsah. Ich kvalita sa zvyšuje každý deň vďaka možnosti strojového učenia. Používatelia populárnych neurónových sietí to zatiaľ považujú skôr za hračku než za „zbraň“ na vytváranie falošných správ. No existujú už príklady, ako sa obrázky vygenerované neurónovými sieťami stali virálnymi a je zaujímavé sledovať užívateľov, ako vnímajú ich autenticitu. Na príkladoch priložených obrázkov kozmonautov a pápeža je vidieť, že hoci sú vytvorené pomocou neurónových sietí, už teraz obsahujú emócie a konkurujú reálnym fotkám. Existuje reálna hrozba, že práva vďaka tejto kvalite budú onedlho zneužívané na dezinformačné účely.

Zlý pán

Štúdia think-tanku News Guard z januára 2023 zistila, že spomínaný chatbotový nástroj GPT je schopný generovať texty, ktoré rozvíjajú existujúce konšpiračné teórie a zahŕňajú skutočné udalosti v ich kontexte. Tento chatbot má potenciál využitia prostredníctvom automatizovanej distribúcie (pomocou bot fariem) veľkého množstva správ, ktorých tému a tón určí človek, no obsah už generuje AI. S pomocou botov možno vytvárať dezinformačné správy vrátane tých, ktoré sú založené na kremeľských propagandistických naratívoch. Bojovať proti šíreniu umelo generovaného falošného obsahu už nie je výzvou blízkej budúcnosti a čas na prípravu bol doslova do včera.

Súčasť vojenského ťaženia

Špeciálne služby Ruskej federácie majú rozsiahle skúsenosti pri tvorbe falzifikátov fotografií a videí v rámci psychologických a informačných operácií. Bežne používajú technológie

Vytvorené v Mid Journey

Špeciálne služby Ruskej federácie majú rozsiahle skúsenosti pri tvorbe falzifikátov fotografií a videí v rámci psychologických a informačných operácií. Bežne používajú technológie Deep Fake, ktoré sú tiež založené na AI. Jedným z príkladov bolo zneužitie prezidenta Zelenského s cieľom jeho diskreditácie údajnou konzumáciou drog.

Deep Fake, ktoré sú tiež založené na AI. Jedným z príkladov bolo zneužitie prezidenta Zelenského s cieľom jeho diskreditácie údajnou konzumáciou drog.

Tieto výstupy mali zatiaľ nízku kvalitu a vďaka pohotovej reakcii kancelárie prezidenta bola ich autenticita okamžite vyvrátená. V tomto prípade nepriateľ nedosiahol cieľ "očiernenia prezidenta" v očiach ukrajinského ľudu alebo partnerov v zahraničí.

Rusi sa však evidentne nechystajú zastaviť. Kremľ využíva na šírenie dezinformácií obrovské množstvo nástrojov: televíziu, rádio, internetové stránky, propagandistických blogerov, ktorí vytvárajú a propagujú obsah na miestnych aj globálnych platformách. Na Telegramu, YouTube a iných sociálnych sieťach. AI má potenciál využitia predovšetkým pri vytváraní falošných fotografií, zvuku a videa, ako aj na prevádzku robotických fariem. Dokáže nahradiť veľkú časť personálu v „továrňach na trollov“, internetových bojovníkov, ktorí vyvolávajú konflikty na sociálnych sieťach a vytvárajú medzi používateľmi ilúziu masovej podpory naratívov z Kremľa. Prácu trollov nahradí AI pomocou kľúčových slov a slovnej zásoby, ktoré definuje autor.

Nevyhnutnosť regulácií

Rozhodujúci vplyv na publikum majú politici, propagandisti, influenceri, blogeri či konšpirační teoretici. S pomocou AI môžu tento vplyv zväčšiť a oveľa účinnejšie šíriť.

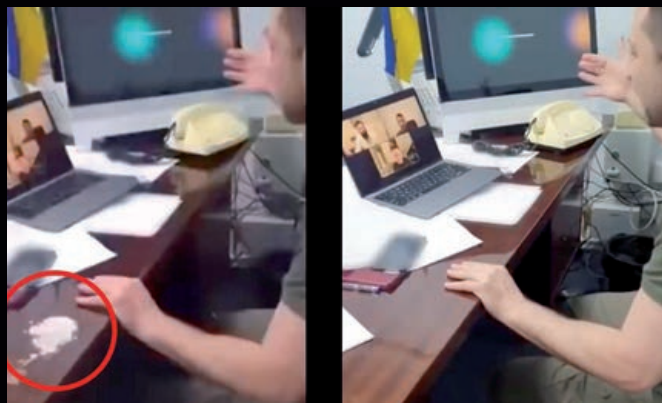
Otázky o normatívnej a právnej regulácii AI sú preto dnes opodstatnené. Vývoj AI by jednoznačne nemal napredovať bez vytvárania záruk a zákonných regulačných bariér proti jej potenciálnemu bezohľadnému a zlomyseľnému používaniu. Nevyhnutné je tiež prehľbovať spoluprácu medzi štátom a Big Tech spoločnosťami v oblasti boja proti šíreniu dezinformácií.

Naša cvičná úloha

Nasledujúci neupravený text je príkladom použitia nástroja umelej inteligencie GPT v najnovšej verzii 4, ktorú verejnosti

Vytvorené v Mid Journey

Menej vydarený pokus o diskreditáciu V. Zelenského

predstavili v polovici marca 2023. Naše cvičné zadanie v slovenčine znelo: „Napiš debunk hoaxu o plochej zemi. Predlož argumentáciu a vyvráť najčastejšie mýty a dezinformácie o plochej zemi.“

AI GPT reagovala: „Teória plochej zeme je nezmyselný a historicky vyvrátený názor. Tu je niekoľko argumentov, ktoré vyvracajú najčastejšie mýty a dezinformácie týkajúce sa plochej zeme:

Dôkaz zakrivenia Zeme: Jedným z najjednoduchších dôkazov je pozorovanie horizontu. Keď sa pozorovateľ pohybuje smerom hore, napríklad na vrchol hory alebo vysokú budovu, horizont sa zároveň posúva. Toto by nebolo možné na plochej Zemi. Aj pri pozorovaní lode sa na horizonte objavuje najprv jej vrchná časť a až neskôr zvyšok, čo svedčí o zakrivení Zeme.

Fotografie Zeme z vesmíru: Existuje množstvo fotografií Zeme, ktoré boli počas rokov zaznamenané rôznymi družicami a astronautmi na medzinárodnej vesmírnej stanici. Tieto snímky jednoznačne ukazujú, že Zem má tvar geoidu.

Cestovanie okolo Zeme: Letecké spoločnosti a námorné plavby využívajú sférický tvar Zeme pri plánovaní svojich trás. Keby bola Zem plochá, trasy by boli radikálne odlišné a cestovanie by bolo menej efektívne.

Polárne dni a noci: Na plochej Zemi by nebolo možné vysvetliť fenomén polárnych dní a nocí, keď počas určitých období má polárny región nepretržité slnko alebo tmú. Tento jav je výsledkom sklonu Zeme a jej obiehania okolo Slnka, čo by na plochej Zemi nefungovalo.“

Argumentačný text vytvorený AI text je gramaticky aj faktograficky správny. Je pritom zrejmé, že možnosti umelej inteligencie môžu byť zneužitú aj opačným smerom – na premyslené vytváranie dezinformácií či klamstiev. Preto nás najbližšie roky čaká obdobie veľkých zmien a výziev – nielen pre náš rezort obrany, ale aj pre ľudstvo ako také.

Peter Ihnatišín

riaditeľ odboru pre hybridné hrozby
a strategickú komunikáciu MO SR

Desiaty vojenský polmaratón

Dňa 3. júna sa pod patronátom ministra obrany uskutočnila 10. majstrovstvá rezortu obrany v polmaratóne. O informácie sme požiadali zakladateľa tejto tradície Pavla Blažeka, bývalého reprezentanta a až do vlaňajška zamestnanca Dukly.

Ako sa zrodila táto myšlienka?

V roku 2012 vznikol Banskobystrický maratón, uvažovali sme, že v meste máme veľa výborných bežcov, ktorí boli v Dukle. No rozmýšľali sme aj širšie. Po dohovore s usporiadateľmi sme sa v 3. ročníku v roku 2014 pokúsili uskutočniť Majstrovstvá Slovenska MO SR v polmaratóne. Podarilo sa.

Akú odozvu máte medzi vojakmi a príslušníkmi rezortu obrany?

Už prvý rok sme mali 32 bežcov a päť bežkýň. Polmaratónci z nášho rezortu prichádzajú od Bratislavy až po Prešov, čo nás v Dukle veľmi teší.

Kto z nich má najviac pódiových umiestnení?

Rotmajster Marek Mockovčiak z VÚ 1007 Prešov. Vojenský polmaratón vyhral sedemkrát.

Aké sú z týchto majstrovstiev polmaratónske rezortné rekordy?

Marek Mockovčiak zabehol 1:15:48 a Petra Fašungová z VŠC Dukla 1:25:22.

Čo čaká víťazov?

Od organizátorov Banskobystrického maratónu dostávajú prví traja z každej kategórie plaketu a Dukla prispieva v našej súťaži medailami rezortu obrany. Víťazný pohár je aj pre prvého vojaka a vojačku. Samozrejmosťou odovzdávania ocenení je účasť riaditeľa VŠC Dukla.

Ste bývalý chodec, majster Európy na 20 km z roku 1990 a na tejto trati ste boli aj svetový rekordér. Kedy a prečo ste sa rozhodli behať (pol)maratóny a aké máte časy?

Po skončení športovej kariéry som zopár rokov ešte trénoval v Dukle chodcov, no časom som zistil, že priberám. Tak som začal behať, až som sa rozhodol skúsiť odbehnúť v roku 2007 maratón. Doteraz som ich dal 39 a pridal som 30 polmaratónov. Maratónsky osobný rekord mám 3:08:20 a polmaratónsky 1:27:56. To však bolo dávnejšie. V apríli som polmaratón v Bratislave ako 65-ročný odbehol tesne pod dve hodiny.

Prečo beháte s valaškou a v detvianskom kroji?

Začalo sa to presne pred desaťročím motiváciou pre bývalého atlétu Milana Fekiača, ktorý sa rozhodol vo veku 58 rokov odbehnúť maratón pod 4 hodiny. V príprave som mu pomáhal a keď som s ním bežal Banskobystrický maratón, tak som mu z recesie povedal, že ho ako sparing partner budem sprevádzať v kroji. A už mi to zostalo.

Pavol Vitko • Foto: pplk. v zál. Peter Sobek

Britská pasca

V nedávnom kurze, ktorý riadil Britský vojenský poradný a výcvikový tím (BMATT) z moravského Vyškova pre poručíkov slovenských ozbrojených síl dosiahli veľmi dobrý výsledok zástupcovia 13. mechanizovaného práporu Levice.

Hneď prvé dve miesta obsadili dvaja zástupcovia útvaru poručíci Jozef Vraniak a Filip Hrivnák. Zástupca veliteľa práporu major Ladislav Gurský neskrýva spokojnosť z úspechu svojich podriadených. „Prvé plody kurzu sa prejavujú pri práci oboch mladých veliteľov. Napríklad aj pri 96-hodinovom výcviku, ale aj v niektorých ďalších zamestnaniach. Ukazuje sa, že v kurze získali veľa teoretických a najmä praktických skúseností. Budeme radi, ak ich naplno využijú vo výcvikoch svojich jednotiek.“

Veliteľ 1. mechanizovanej roty poručík Filip Hrivnák bol v kurze druhý najlepší. „Minulý rok som ukončil štúdium v AOS Liptovský Mikuláš. Preto som od kurzu očakával, že mi pomôže zdokonaľiť sa v bojových zručnostiach. Vo

velení jednotke, v plánovaní taktických úloh, ofenzívnych či defenzívnych aktivít. Kurz naplnil moje očakávania.“ A čo bolo najzaujímavejšie? „Postupne sme sa striedali v rôznych funkciách veliteľa čaty, družstva či veliaceho poddôstojníka. Lepšie sme sa vedeli vžiť do práce podriadených a pri plánovaní úloh sme sa usilovali postupovať tak, aby boli splniteľné a v konečnom dôsledku úspešné.“

Priznáva, že po štúdiu to bola pre neho vítaná nadstavba praktického smeru, overenie mnohého, čo sa v škole naučil. Zaujímavý bol aj predsa len iný prístup britských inštruktorov. Poručíkovi Hrivnákovi kurz významne pomohol aj preto, lebo v súčasnosti je v rote jediným dôstojníkom (organický veliteľ roty je v misii UNFICYP). Pred časom mala jeho rota 96-hodinový praktický výcvik. Mladému veliteľovi sa v ňom darilo efektívne zavádzať mnohé poznatky, ktoré získal od britských inštruktorov. Najmä v oblasti topografickej prípravy, ale aj v rámci ofenzívnych aktivít. „Pascu som aplikoval podľa britských poznatkov a som rád, že moji podriadení mi po ukončení výcviku povedali, že to bolo pre nich zaujímavé a trochu iné, ako poznali. To je pre mňa veľké vyznamenanie,“ spokojne konštatuje 25-ročný veliteľ.

Jozef Žiak • Foto: autor

MILITARY ENGLISH

DEPLETED URANIUM

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: Cpl Ross Fernie RLC, British Army

Recently, there has been much controversy in public discourse about the effects of exposure to **depleted** uranium ammunition, especially on the battlefield in Ukraine. According to official sources, around 340 tons of depleted uranium were used in munitions during the 1991 Gulf War and an estimated 11 tons in the Balkans in the late 1990s.

When it comes to health hazards – depleted uranium is mildly radioactive – even the official authorities cannot come to an agreement: while the United Nations Scientific Committee on the Effects of Atomic Radiation (UNSCEAR) said in its statement that it found no significant poisoning caused by exposure to depleted uranium; the International Atomic Energy Agency (IAEA) says there could be a risk of radiation to individuals who handle fragments of depleted uranium rounds. A 2022 UN Environment Programme (UNEP) report (unep.org) said it was concerned about possible depleted uranium use in Ukraine, warning it can cause “skin irritation, kidney failure and increase the risks of cancer”.

What is depleted uranium? It is a **by-product** in the production of enriched uranium for use in nuclear reactors (and in the manufacture of nuclear weapons), with a lower content of the **fissile** isotope. Wikipedia lists items such as **counterweights** in aircraft, radiation **shielding** in medical radiation therapy and industrial radiography equipment among civilian uses of the depleted uranium. Military uses include armour **plating** and **armour-piercing** projectiles.

Depleted uranium is 1.67 times as **dense** as **lead**, only slightly less dense than tungsten and gold. Because of this density, depleted uranium has become the primary metal of choice for a number of military projectiles, such as the 30 mm round. A depleted uranium projectile of given **mass** has a smaller diameter than an equivalent lead projectile, with less **aerodynamic drag** and deeper penetration because of a higher pressure at point of impact. Projectiles are **inherently incendiary** because they become **pyrophoric** upon impact with the target. Thus, depleted-uranium shells proved to be ideal against tanks, as they are much denser than “classical” heavy-tank ammunition and extremely flammable. A hit by such a round often results

in the explosion of the tank because of the heat produced near its fuel tank.

In March 2023, the UK government has confirmed that they are sending depleted uranium rounds to Ukraine along with its Challenger 2 tanks with its 120 mm ammunition to aid Kyiv's defence against the Russian invasion.

QUESTIONS:

1. Prečo je použitie projektílov z ochudobneného uránu kontroverzné?
2. Čo je ochudobnený urán a aké je jeho vojenské využitie?
3. Prečo po zásahu projektílov z ochudobneného uránu cieľ často vybuchujú?

GLOSSARY

- **depleted** /dɪˈplɪtɪd/ – ochudobnený;
- **by-product** /baɪ ˈprɒdʌkt/ – vedľajší produkt;
- **fissile** /ˈfɪsəl/ – štiepný;
- **counterweights** /ˈkaʊntəˌweɪts/ – protiváhy, vyváženia;
- **shielding** /ˈʃɪldɪŋ/ – tienenie (napr. počas RTG);
- **plating** /ˈpleɪtɪŋ/ – oplechovanie;
- **armour-piercing** /ˈɑːmə ˈpiːsɪŋ/ – protipancierový;
- **dense** /dens/ – hustý;
- **lead** /lɪd/ – olovo;
- **mass** /mæs/ – hmotnosť;
- **aerodynamic drag** /ˌæroʊˈdaɪˌnæmɪk dræg/ – aerodynamický odpor;
- **inherently** /ɪnˈhɪərəntli/ – zo svojej podstaty, inherentne;
- **incendiary** /ɪnˈsendiəri/ – zápalný;
- **pyrophoric** /ˌpaɪrə(θ)ˈfɒrɪk/ – samozápalný.

mjr. Mgr. Peter Dragijský
štábný kaplán 1. mechanizovanej brigády
Topoľčany

Cesta z väzenia vlastných zlyhaní

Zlyhanie je príležitosťou začať odznovu. Je to zastávka na ceste k dosiahnutiu cieľa. Preto ľudia, ktorí sa vyhýbajú zlyhaniam, sa vlastne vyhýbajú úspechom. Zlyhanie je prechodný stav človeka, ktorý je na ceste k naplneniu svojho potenciálu.

Viete, kto bol apoštol Peter? Jeden z Kristových učeníkov. Peter toho videl a zažil s Ježišom oveľa viac ako my, a predsa sa nevyhol zlyhaniu. Bol povolaný stať sa SKALOU (gr. Petros), ale správal sa ako RÁKOS (gr. Šimon).

Niekoľko môže byť kresťan už mnoho rokov. Má duchovné poznanie, mohol by hodiny rozprávať svedectvá o Božej vernosti a predsa sa stane, že vážnym spôsobom zhreší.

Prídu výčitky – ako som mohol takto zhrešiť, ako som to mohol urobiť po toľkých rokoch... prečo tak často upadám do beznádeje... Vieš, ako je toto všetko možné? Jednoducho, si človek, ktorý má svoje slabosti, nie si dokonalý.

Nie si sám, kto zažíva občasnú pádu, nepesťuj preto v sebe pocit menejcennosti. Peter toho zažil oveľa viac ako ty a padol omnoho hlbšie ako ty, ale nezostal v depresii do konca života. Vstaň, otras sa a pokračuj ďalej. Nemôžeme očakávať, že nikdy neurobíme chybu, že sa nikdy nepotkame, že budeme mať vždy dokonalú vieru...

Peknú symboliku obnovenia po zlyhaní nám ponúka príbeh veľkonočného rána. Učeníci v hrobe Ježiša nenašli, no bol tam niekto, kto im povedal: „Niet Ho tu, bol vzkriesený. Povedzte učeníkom, AJ PETROVI, že vás predchádza do Galiley“.

Povedzte učeníkom, AJ PETROVI... najmä Petrovi to povedzte. Myslel som naňho. Nič sa neskončilo, povedzte mu, že ŽIJEM. A pokračujeme! Pokračuj v nasledovaní Toho, ktorý dal za teba všetko! Buď slobodný a vyjdi z väzenia vlastných zlyhaní!

V športovom odvetví stále vznikajú nové spôsoby cvičení, ktoré prispievajú k zlepšeniu športovej výkonnosti a usilujú sa zlepšiť fyzickú zdatnosť bežnej populácie. Medzi najpopulárnejšie patria cvičenia s vlastnou hmotnosťou.

Street workout je neustále sa rozvíjajúcim outdoorovým športom vytvoreným na základe kalisteniky, teda posilňovania svalov prostredníctvom hmotnosti vlastného tela. Vznikol v chudobných štvrtiach, kde ľudia nemali peniaze na navštevovanie posilňovní a vyhľadávali rôzne alternatívy na rýchle a efektívne cvičenie. Street workout využíva rôzne mestské vybavenie a infraštruktúry, ktoré sú dostupné najmä v parkoch, na ihriskách, v lesnom prostredí či športoviskách. Nemá vekové ohraničenie, je určený pre každého, mužov, ženy, deti, mládež, starších ľudí – ale aj pre profesionálnych športovcov. Ponúka efektívne cvičenie vo vonkajšom prostredí na akýchkoľvek kovových konštrukciách, hrazdách, bradlách, preliezkach, lavičkách alebo schodoch.

Výhodou je predovšetkým prístupnosť pre každého, pretože si nevyžaduje žiadne špeciálne náčinie. Pri tejto športovej aktivite netreba na vytvorenie efektívnej tréningovej jednotky moderné stroje ani drahé náradie. Street workout slúži ako prostriedok na zlepšenie zdravia prostredníctvom precvičovania pohybového aparátu, pričom využíva jeho plný potenciál. Opiera sa o princíp kalistenického cvičenia v kombinácii s funkčným tréningom. Kalistenika, odvodená od gréckeho slova kallos a sthenos, v preklade znamená krásu a silu. Zameriava sa na použitie hmotnosti vlastného tela a precíznosť pohybu. V porovnaní s klasickým cvičením v posilňovni je street workout náročnejší na psychickú zložku – nastavenie mysle a sebaaprekonávanie, pretože je spájaný s vonkajším prostredím a jeho podmienkami, ktoré nemusia byť vždy priaznivé, najmä ak hovoríme o zimnom období. Na druhej strane majú pozitívny vplyv na psychiku. Vzhľadom na počasie a ročné obdobia si treba tréning prispôbiť. Ideálne podmienky sú predovšetkým na jar, keď sa začína zobúdzťa príroda a po zime je možné realizovať tréning na čerstvom vzduchu, čím cvi-

ciaci pomáha zvyšovať odolnosť imunitného systému. Takýto druh cvičenia pomáha tiež budovať a zlepšovať fyzické vlastnosti, najviac precvičované počas tréningu. Jednou z nich sú silové schopnosti. Prispievajú k odolnosti, zvýšeniu svalovej sily horných aj dolných končatín, svalov trupu a chrbta, zvýšeniu sily úchopu a svalového napätia, čím prirodzene vplyvajú na stabilitu kĺbov a zníženie rizika zranenia. Pôsobí aj na formovanie koordinačných schopností.

Street workout sa považuje za druh komplexného cvičenia, pretože sa pri ňom zapája súčasne niekoľko svalových skupín a tým sa zlepšuje celkové držanie tela v zmysle zlepšenia stability v oblasti lopatiek, stabilnej opory horných končatín, stability chrbta a panvy. Pozitívne vplyva na svalovú vytrvalosť, flexibilitu, mobilitu a spaľovanie tukov. Ponúka vytvorenie rozmanitej individuálnej alebo skupinovej tréningovej jednotky, ktorá môže byť využitá buď ako primárna športová aktivita alebo ako forma doplnkovej fyzickej činnosti. Je dostupná široká variabilita komplexných cvikov s rôznym stupňom náročnosti na precvičenie jednotlivých častí tela i celého tela. Na rozvíjanie pohybových schopností je dôležité poznanie vlastného tela a jeho správne ovládanie, teda ovládanie kognitívnych schopností, čo môže prispieť k efektívnosti a precíznosti pri tréningu.

Pred začiatkom hlavnej časti tréningu treba dodržiavať určité zásady, aby športovec predišiel zraneniam. Na začiatku je dôležité zahriať organizmus a pripraviť ho na zaťaženie. Na zahriatie organizmu slúžia cvičenia v pohybe, čím sa rozťahnu cievy, zvýši sa prietok krvi v tele a aktivuje sa dýchací systém. Na to nadväzuje klasické rozcvičenie s dynamickým strečingom. Hlavnú časť tréningovej jednotky tvoria cvičenia, ktoré si jednotlivec vyberie na základe stanovených cieľov.

Andrea Holíková, Dávid Líška

OBRANA • Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Ročník XXXI.
• č. 5/2023 • Redakčná uzávierka 24. 4. 2023 • Do výroby zadane 28. 4. 2023
• Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk
• Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ
• Adresa: Mesačník OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr. Lenka Minichová
psychologička 11. brigády vzdušných síl Nitra

„Nemôžeme si vybrať, koľko rokov sa dožijeme, ale môžeme si sami zvoliť, koľko života svojim rokom dáme.“

John C. Maxwell

Pestrosť prežívania

Žijeme vo svete, kde sme si zvykli na pozorovateľov zabúdať a príliš sa identifikujeme so svojimi každodennými drámami, ktoré sa nám dejú. Ako aj herci na javisku zabúdame na to, že sme aj divákmi v hľadisku, ktorí dokážu danú scénu prežiť, či už môže byť radostná, smutná alebo desivá.

Všeobecne máme tendenciu lípnúť na príjemných zážitkoch (úspechy, dobrá nálada, pekné počasie) a mať odpor k tým nepríjemným (neúspechy, fyzická a emočná bolesť, škaredé počasie). Snažíme sa hromadiť príjemné a eliminovať nepríjemné. To je však vopred prehraný boj, pretože život nie je takto jednotvárný. Pokiaľ ale zabudneme na to, že môžeme byť aj divákmi, nebudeme mať kapacitu, ktorá by nám pomohla pestrosť nášho prežívania objasť s rešpektom a láskavosťou. Postupne zisťujeme, že kotva nášho vnímania nie je iba v strede diania udalostí, ktoré sa nám dejú, ale nachádza sa v priestore nezaujatého a všímavého pozorovateľa, ktorý nám pomôže porozumieť skrytým posolstvám našich emócií. Umožňuje nám pochopiť, že emócie nie sú našimi nepriateľmi, ale práve naopak. Emócie nás upozorňujú na naše potreby a je oveľa múdrejšie im načuvať, než ich potlačovať. Strach je strážcom nášho bezpečia a chce od nás, aby sme sa chránili. Hnev je strážcom našich hraníc a chce od nás, aby sme sa presadili. Smútok nám pomáha vyrovnať sa so stratou a vedie nás k tomu, aby sme vyhľadali blízkosť vo vzťahoch s druhými. A mohli by sme pokračovať takto ďalej. Pokiaľ týmto posolstvám emócií začneme rozumieť, nebude už také ťažké tieto emócie akceptovať. Je to trochu ako s kontrolkami v aute. Keď nám kontrolka signalizuje, že dochádza benzín, možno to nie je dobrá správa, ale nehneváme sa na kontrolku za to, že vďaka nej vieme, aký je stav hladiny benzínu. Takže v podstate sme radi, že takú kontrolku máme, pretože nám vysvetľuje, čo sa s našim autom deje a čo potrebuje.

Skúsme sa aj my pozeráť do svojho vnútra častejšie než do svojich telefónov, pozorovať viac svoje emócie a naučiť sa porozumieť ich posolstvám. Bude to stáť za to.

Letecký most na pomoc SNP

V popoludňajších hodinách 31. augusta 1944 na základe pokynov ministra zahraničných vecí čs. vlády v Londýne J. Masaryka a ministra obrany gen. S. Ingra československý veľvyslanec v Moskve Zd. Fierlinger a náčelník vojenskej misie gen. H. Píka oficiálne požiadali vládu ZSSR o vojenskú pomoc povstaniu na Slovensku v rámci operačných možností Červenej armády, ako aj o pomoc letectvom, dodaním výzbroje a presunutím 2. čs. paradesantnej brigády.

Odvážanie vakov so sovietskymi zbraňami zhodenými na padákoch

O dva dni neskôr veliteľ 1. ukrajinského frontu maršal I. S. Konev predložil najvyššiemu veleniu návrh na uskutočnenie útočnej operácie v krosniansko-duklianskom smere, s cieľom spojiť sa s povstaleckými silami na Slovensku. Jeho návrh bol schválený 3. septembra. V ten istý deň Hlavný stan najvyššieho velenia I. S. Konevovi nariadil vyčleniť na pomoc povstaleckým silám potrebné množstvo výzbroje. Jej dopravou na povstalecké územie bol poverený 4. gardový gomeľský bombardovací letecký zbor diaľkového letectva, resp. jeho 4. gardová Brianska bombardovacia letecká divízia, vyzbrojená bombardovacími lietadlami B-25 Mitchel. Ich posádky mali zbrane, strelivo a ďalší materiál zhadzovať v špeciálnych vakoch s hmotnosťou 100 – 110 kg, zavesených na padákoch. Lietadlo B-52 mohlo niesť 6 takýchto vakov. Prvých 121 vakov a 4 debny s protitankovými puškami v priestore letiska Tri Duby zhodili v noci zo 4. na 5. septembra. Na plochu tohto letiska potom lietadlá 4. gardového bombardovacieho leteckého zboru zhadzovali svoj náklad do 16. septembra. V súvislosti s potrebou uvoľniť letisko Tri Duby na prepravu 2. čs. paradesantnej brigády, od 21. septembra zhadzovali vaky s vý-

zbrojou na letisko Rohozná. Do konca októbra 1944 vykonali dovedna 497 letov. Z nich 374 dosiahlo cieľový priestor. Na letiská Tri Duby a Rohozná zhodili 2 065 vakov a 18 debien, čo spolu predstavovalo hmotnosť takmer 259 ton. Len do polovice októbra 1944 bolo takto na povstalecké územie dopravených 256 protitankových pušiek, 467 ľahkých a 90 ťažkých guľometov, 23 protilietadlových guľometov, 2 082 samopalov, 630 pušiek, 5 mínometov, 1 095 kg tritolu a asi 1 700 000 kusov streliva.

Osemsto úspešných letov

Dňa 17. septembra 1944 sa súčasťou sovietskej leteckej pomoci SNP stal prílet 1. čs. stíhacieho leteckého pluku

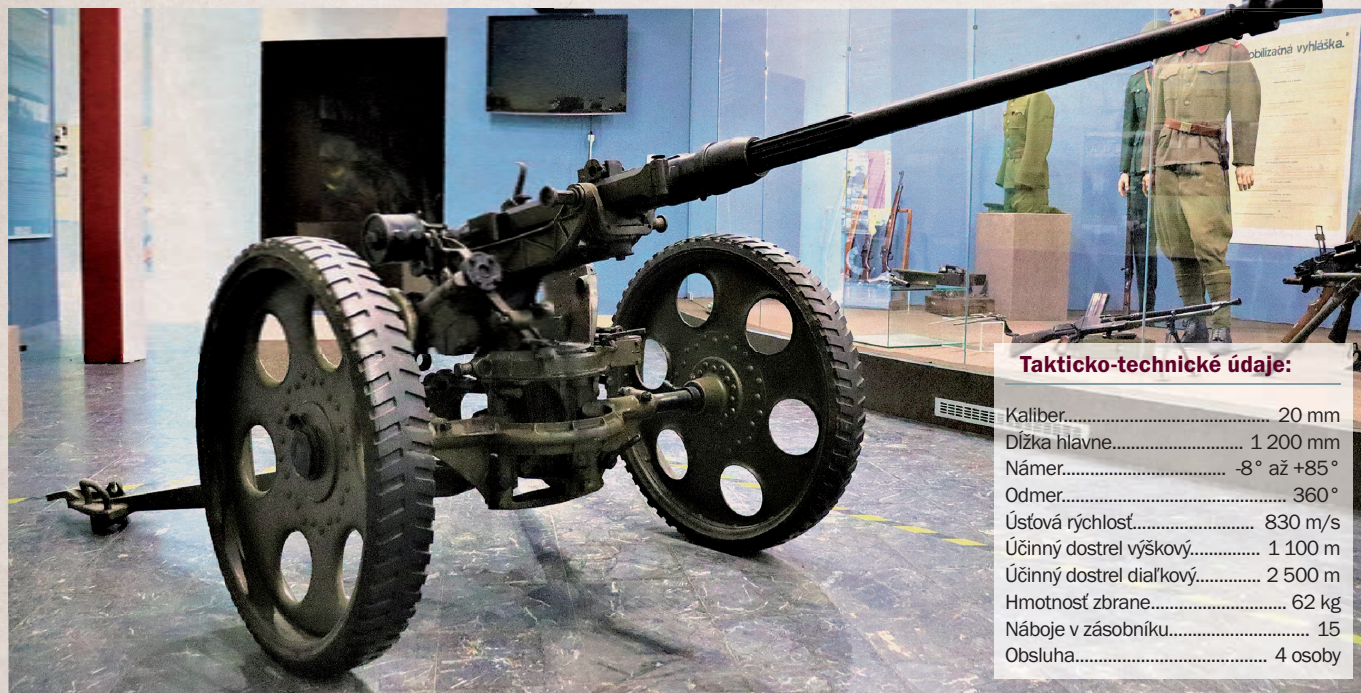

Lietadlo Li-2 na letisku Tri Duby

s 21 lietadlami La-5 FN na povstalecké letisko Zolná. Aby jeho letci mohli čo najskôr začať bojovú činnosť v noci zo 17. na 18. septembra lietadlá 5. orlovského bombardovacieho leteckého zboru diaľkového letectva, vyzbrojeného lietadlami Li-2 a C 47, dopravili na letisko Tri Duby štáb pluku, príslušníkov pozemného technického personálu sovietskeho 436. letiskového práporu, palivo, letecký olej, strelivo a ďalší materiál s celkovou hmotnosťou 56,67 ton. Do 24. októbra lietadlá tohto leteckého zboru pre 1. čs. stíhací letecký pluk doviezli 98 000 kg leteckého paliva, 1 498 kg leteckého oleja, 520 kg zmesi pre zvýšenie oktanového čísla, 1 012 bômb AO-25, 68 000 ks streliva do palubných kanónov, 4 kanóny ŠVAK do lietadiel La-5 FN, 5 440 ks pištoľového streliva a 225 bômb po 50 kg. Počínajúc nocou z 26. na 27. septembra začal 5. orlovský bombardovací letecký zbor robiť lety, ktorými na Tri Duby, v jednom prípade aj na letisko Rohozná, zabezpečoval presun jednotiek 2. čs. paradesantnej brigády a ich výzbroje vrátane 45 mm a 76 mm kanónov a automobilov Willys. Jeho lietadlá do 27. októbra vykonali 689 letov smerujúcich na Tri Duby, z toho 427 letov s pristaním na letisku, počas ktorých priviezli 1 928 príslušníkov 2. čs. paradesantnej brigády a rôzny vojenský materiál s celkovou hmotnosťou takmer 448 ton.

Počas leteckej dopravnej operácie na pomoc SNP, prebiehajúcej v období od 4. septembra do 27. októbra 1944, posádky lietadiel 4. gardového gomeľského bombardovacieho leteckého zboru a 5. orlovského bombardovacieho leteckého zboru uskutočnili takmer 1 200 letov, z toho 801 úspešných, počas ktorých na Slovensko dopravili vyše 700 ton rôzneho vojenského materiálu. V rovnakom období na povstalecké územie dopravili 2 283 osôb (z toho 1 982 príslušníkov 2. čs. paradesantnej brigády). Zo Slovenska odviezli 818 osôb (698 ranených povstaleckých vojakov, slovenských letcov na precvičenie na sovietske lietadlá, významné politické a vojenské osoby a ich rodinných príslušníkov) a vyše 12 ton rôzneho nákladu.

doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc.
Vojenský historický ústav

Takticko-technické údaje:

Kaliber.....	20 mm
Dĺžka hlavne.....	1 200 mm
Námer.....	-8° až +85°
Odmer.....	360°
Ústová rýchlosť.....	830 m/s
Účinný dostrel výškový.....	1 100 m
Účinný dostrel diaľkový.....	2 500 m
Hmotnosť zbrane.....	62 kg
Náboje v zásobníku.....	15
Obsluha.....	4 osoby

Chránil aj Tri duby

20 mm protiletadlový kanón systému Oerlikon je evidovaný v zbierke Vojenského historického múzea – Múzejného oddelenia Svidník. Do zbierok Vojenského múzea sa dostal 12. mája 1994 prevodom z Vojenského historického ústavu Praha.

Na kanóne sa nachádza preberacia značka litovskej armády. V súčasnosti je umiestnený v priestoroch centrálnej expozície Múzejného oddelenia Svidník. Švajčiarske protiletadlové kanóny systému Oerlikon koncom 30. rokov 20. storočia zakúpili aj do československej armády a niektoré z nich neskôr slúžili povstaleckej armáde v Slovenskom národnom povstaní.

Pôvodne nemecká zbraň

20 mm kanón Oerlikon je označenie automatických kanónov, ktoré vyvinuli na základe 20 mm kanóna Becker, ktorý vyrobil v roku 1914 konštruktér Reinhold Becker v Nemecku. Prvé typy kanóna sa použili už v prvej svetovej vojne. Keďže Versaillská mierová zmluva zakázala Nemecku produkciu takýchto zbraní, patenty a vývoj v roku 1919 presunuli do Švajčiarska, do spoločnosti SEMAG (Seebach Maschinenbau Aktien Gesellschaft). Neskôr výrobu zbrane prevzala firma Oerlikon, pomenovaná podľa predmestia Zürichu (do roku 1934 išlo o samostatnú obec), kde sídlila. V novej fabrike sa zbraň upravila a zlepšila. Vznikol guľomet, ktorý sa v rozličných prevedeniach používal na všetkých bojiskách druhej svetovej vojny. Rozbehla sa výroba viacerých typov kanónu Oerlikon.

Protiletadlové, ale aj letecké kanóny Oerlikon boli veľmi žiadané a predávali

sa do celého sveta. Okrem schránkových zásobníkov kanóny bežne používali aj bubnové zásobníky na 60 nábojov. Kanón Oerlikon bol tak ďalšou zbraňou, ktorá vzišla z pôdy neutrálneho štátu, ale nakoniec ju používali všetky bojujúce strany druhej svetovej vojny nielen na európskom bojisku, ale aj v Pacifiku.

Bojoval všade

Kanón sa licenčne vyrábala v mnohých krajinách sveta. Napríklad vo Francúzsku, Japonsku, Veľkej Británii (najmä pre potreby námorníctva) či v USA. V americkom námorníctve sa kanón veľmi dobre uplatnil pri likvidovaní japonských samovražedných pilotov kamikadze.

V čase, keď malo medzivojnové Československo nedostatok malokalibrových protiletadlových zbraní a v období stavu ohrozenia republiky a nepriaznivej medzinárodnej situácii v 30. rokoch 20. storočia, sa československé ministerstvo národnej obrany rozhodlo riešiť problém nedostatku malokalibrových protiletadlových zbraní nákupom 20 mm kanónov sústavy Oerlikon zo Švajčiarska. Do výzbroje čs. armády boli zavedené pod označením: „2 cm veľký kulomet proti letadlům vzor 36 (2cm VKPL vz. 36)“ s určením na novo vytvárané roty VKPL. Zbraň bola prepravovaná v bojovej polohe spolu s obsluhou na nákladnom automobile Tatra T-82 alebo Tatra T-85 a paľbu mohla viesť

z vozidla, aj zo stacionárneho palebného postavenia.

Obrana povstaleckého územia

V septembri 1938 už mala čs. armáda k dispozícii 27 rôt VKPL a v jej výzbroji bolo 227 kusov kanónov systému Oerlikon. Munícia sa vyrábala v Československu na licenčnom podklade. Po okupácii zhabala guľomety nemecká armáda, iba približne 62 kusov sa k 15. marcu 1939 nachádzalo na Slovensku. Časť z nich sa využila aj v Slovenskom národnom povstaní, väčšina bola však určená predovšetkým na obranu zbrojárskeho priemyslu na Považí. Protivzdušnú obranu na povstaleckom území zabezpečovala zmiešaná skupina protiletadlového delostrelectva, ktorá pred SNP tvorila protiletadlovú obranu obvodu dôležitej rafinérie minerálnych olejov Dubová.

Spomínaná skupina mala vo výzbroji okrem iného jednu ľahkú batériu s 12 kusmi 2 cm protiletadlovými guľometmi vz.36 sústavy Oerlikon. Počas Povstania sa protiletadlové batérie museli obmedziť na obranu kľúčových miest ako Banská Bystrica alebo letisko Tri Duby. Protiletadlové 2 cm guľomety vz. 36 sa na krátky čas objavili aj vo výzbroji československej armády po druhej svetovej vojne.

Mgr. Gabriel Blaško

Vojenský historický ústav – VHM, Mo Svidník

Foto: autor

PRIDAJ SA K ELITE -
OZBROJENÝM SILÁM SR

**MNOHO PROFESIÍ,
JEDNO POSLANIE**

BUDEMVOJAK.SK

